

Paur kute Kôritukam me jamã pi'ôk kumrêx no'ôk ne ja.

Paur ne krîraxbê Kôritukam me jamã pi'ôk no'ôk ne. Nãm arým pyka kunĩ'ÿr mrãnhkôt me'ÿr bôx ne memã Jeju jarê nhym me kwÿ arým tu amim markumrêx ne 'ã abeno akprô. Nhym kam Paur arým mã me jadjwÿ'ÿr tê nhym tekrekam me amijo ajkê. Nãm me abenmã kum,

—Djã nãm mrãmri Jeju Paur jano nâr kon, ane ne kam ajte abenbê bikjêro kumex. Ne kam ajte kute Jeju tyk marmãn kam ajte bibãnh ar mrãn abenbê djwÿ pytaro ba. Ne kam ajte me kâtãm nhipôkri aben japyr ar o ba. Nhym kam ajte me'ô bãmbê prôo akĩ nhym me tu ate krãn ar ban kute nêje kukrà kêt. Ne kam ajte abenmã kum,

—Kati, me akubyn tîn kêt. Nãm me tu tykkumrêx, anhÿr ar o ba. Ne kam ajte,

—Mã dja gwaj nê? Djãm gwaj baje mry me kute mÿjjao Metîndjwÿnh karô nhipêxmã bôrja kurmã nâr kon? ane. Ne kam ajte,

—Me kuprÿ ne ar babit ne mex, nâr kon me abenwÿr môrbit mex, ane. Be, nhym Paur mÿjja ja kunĩ man kam prîne pi'ôk no'ôkkôt memã 'ã karô.

¹ Ba ne ba ibê Paur. Kritu Jeju ne amiwÿr ijuw. Metîndjwÿnh kute amim ijã karô kôt Jeju amiwÿr ijuw ne ar ijo ban ijano. Ba kam arým 'ã memã idjujarênh ar iba. Me bakamy Xoxinidjwÿ ne ikôt dja.

² Krĩraxbê Kôritukam ar aje Metĩndjwỳnh mar ne kôt aje ar aben pydjio abaja ba ar amã ikabên jarê. Kritu Jeju ne arỳm amimexo ar ajo mex. Arỳm amiwỳr ar ajuw gar tu amim markumrêx. Kute ar ajo õ me ja kadjy ne amiwỳr ar ajuw. Nãm amiwỳr gwaj bakunĩ 'uw. Apỳnh gwaj baba djari bakunĩ 'uw. Gwaj baje banhõ Bẽnjadjwỳr djwỳnhbê Jeju Kritumã amijo badjà'wỳrja kunĩ 'uw. Kute gwaj bajo õ me ja kadjy ne gwaj bakunĩ 'uw. Amũ me wãmẽ gwaj bamẽ ne Jeju arỳm amiwỳr gwaj bakunĩ 'uw. Ar amã ne ba ikabên jarê.

³ Metĩndjwỳnhbê ne me Babãm. Ne Bẽnjadjwỳr djwỳnhbê ne Jeju Kritu. Gê ar tu kum ar akaprĩn* ar ajo ba gar adjumar mex rã'ã ne.

Kute Metĩndjwỳnhmã mekam amikĩnh jarênh ne ja.

⁴ Ba mã ijo ba djwỳnh, Metĩndjwỳnhmã ar akam amikĩnh jarê. Metĩndjwỳnh tu kum ar akaprĩ. Gar tu amim Jeju Kritu markumrêx nhym arỳm kum ar akaprĩ. Kam ne ba mã kum ar akam amikĩnh jarê.

⁵ Nãm kum ar akaprĩn prĩne ar ajo djuw mex. Mỳj ne ar ajo djuw mex on? Bir, nãm ar amã apỳnh akĩnh djà, adjàpênh djà'ã karõ gar maro aban kam arỳm kôt aje memã kukràdjà jarênh me:xkumrêx ne aje mỳjja mar me:xkumrêx.

⁶ Ar ba ne bar ar amã Kritu jarê. Ar ije omũnh kôt bar ar amã arê: gar arỳm amim,

---

* **1:3** Djãm ar ga ne gar ajaxwe kêt nhym pãnh kum ar akaprĩ Kati. Ar ga ne gar te ajaxwe kêtãm. Nhym be, ta ne tu kum ar akaprĩ.

—Mrãmri Paur ar kabên katàtkumrêx, ane. Nã gãm ar amim anen kam arým tu amim Kritu markumrêx.

⁷ Ne kam aje àpênh djà kunĩ mar ne o aba. Metĩndjwýnh Karõ ne ar amã àpênh djà kunĩ'ã karõ gar aje mar ne akubyn bôxkam amako aba. Bẽnjadjwýr djwýnhbê Jeju Kritu bôxkam amako aba. Kam ne ba mã Metĩndjwýnhmã ar akam amikĩnh jarê.

⁸ Ta dja mã ar amã tỳx jadjà gar mã amim mar tỳx rã'ã: nhym Bẽnjadjwýr djwýnhbê Jeju Kritu arým bôx. Ne kam ar amã ajaxwe jarênh kêtikumrêx gar arým kum ajaxwe kêt ne amextire ne dja.

⁹ Metĩndjwýnh ne mrãmri kabênkumrêx. Kabên kôt dja gwaj bajo djuw mexkumrêx. Ta ne arým kra'ýr ar ajuw. Bẽnjadjwýr djwýnhbê Jeju Kritu'ýr ar ajuw ne ar ajo ba. Gar kam arým o anhõbikwakumrêx. Mrãmri kabênkumrêx.

Me kabêno aben japanho ku'ê nhym nêje memã kabên.

Rô 15.5; A Kô 13.11; Pir 2.2; Ped k 3.8

¹⁰ Akmere, àpnhĩre ar, ba ar amã arê gar ama. On abenmã akabên pydjín arê. Bẽnjadjwýr djwýnhbê Jeju Kritu kukwakam ne ba ar amã amex'ã karõ. Kwãrĩk wãnh apýnh mýj xêjakôt adjãm ne abenã akabên kêt. Ate dja gar axikôt akabênjabit man axikôt akabên jarên kôt prĩne amex.

¹¹ Akmere, àpnhĩre ar, Krôre nhõ kikre wãkam ar kwý arým nĩnh iwýr bôx ne ar arým ar ajã imã,

—Onĩj, me kabêno aben japanho kumex, ane. Ba arým ar kabên man arým wãm ar amã arê.

¹² Gar we akwý amã me kĩnh kêt ne memã kum,

—Ba ne ba Paur kôt ar iba, anhÿro aba. Nhy m ar akwÿ ajte amã me kÿnh kêt ne memã kum,

—Be, ba ne ba Apôr kôt ar iba, anhÿro aba. Nhy m ar akwÿ ajte amã me kÿnh kêt ne memã kum,

—Be, ba ne ba Xepa kôt ar iba, anhÿro aba. Nhy m ar akwÿ ajte amã me kÿnh kêt ne memã kum,

—Be, ba ne ba Kritu kôt ar iba, anhÿro aba. Nã gã m ar ã ari aben bê abikjêrn amã aben kÿnh kêt o ane nhy m me arÿm imã arê ba arÿm kuma.

¹³ Nã gã m ar arÿm apÿnh mÿj xêja kôt aku'ên arÿm abenã akabê:n ne. Nã gã m ar arÿm aje abenmã Kritu nhirênh pyræk. Djãm ba ne me arÿm pÿte'y'ã inhô gar we ikôt ar aba? Djãm imã ne me arÿm ngômã adjà gar we ikôt ar aba? Kati:

¹⁴⁻¹⁶ Djãm ba ne ba ngômã ar ajangij? Kati. Ije ngômã ar ajangjênh kêt. Kam ne ba ikÿnh ne Metÿndjwÿnhmã amikÿnh jarê. Mÿkam ne ba kam ikÿnh? Bir, ba ren ngômã ar ajangij nhy m ren ar ajô arÿk ijã amim,

—Ba ne ba tu amim Paur markumrêx. Nãm arÿm amim ngômã ijadjà, ane ba ren kam ikaprÿre ne. Nhy m be, kati. Kripumê Gajubit ne ba ngômã ar adjà. Exepa nhô kikrekam ar jadjwÿ ba ngômã ar angij. Nhy m me'ôdjwÿ ije mar kêt. Ar ngrêre jabit ne ba ngômã ar angij.

¹⁷ Djãm ije ngômã me angjênh kadjy ne Kritu ijano ba tê? Kati. Kàj bê ije memã Kritu'ã ujarênh ny jarênh kadjy ne ijano ba tê. Me kum Metÿndjwÿnh kÿnh kêtja me ta krã mexja djãm me ta krã mexo ikrã mex ne ikabê:n mex ne ba ar amã arê? Kati. Me kum Metÿndjwÿnh kÿnh kêtja krã mexo ikrã mex kêt. Ba ren me krã mexo ikrã mex ne ren ar amã ikabê:n mex jarê:n ren arÿm o amibê

Kritu'ã ikabênja kuno. Kritu pîte'ykam tyk'ã ikabên ja ne ba ren o kuno. Nhym kam ren me arÿm Kritu mar kêt ne.

Me ta krã mex'ã ujarênh.

Kô k 3.19

¹⁸ Nhym be, kati. Kritu pîte'ykam tykbit ne ba kàj bê ar amã 'ã ajarê nhym arÿm ar amã amirîtkumrêx. Nhym kam me biknor tokry djâkam me biknor prãmja ikabên man amim,

—Kê. Djâm katât kute amikabên jadjwÿr got? Nãm krã punu, ane. Nhym be, gwaj ba, Jeju kute gwaj bajo bakumrêxja gwaj amim,

—Mrãmri, Paur kute Kritu pîte'ykam tyk'ã ujarênhkumrêx. Nãm 'ã ajarê nhym me tu amim Kritu markumrêx. Nhym kam Metîndjwÿnh arÿm 'itÿxo me utàn ar meo bakumrêx, ane.

¹⁹ Amrêbê: Metîndjwÿnh kute me bakukãmãremã arênh ne ja. Nãm memã kum,

“Me ta krã mex ne kute memã kabên mexja dja ba mebê kabêno akno. Nhym kam me arÿm kabên kajgo me:xi.

Nhym me ta amak mex ne kute prîne memã mÿjja'ã karõ mex ne kute mar ja dja ba mebê amak mexo akno nhym me arÿm kabên kajgokumrêx.”

Nãm Metîndjwÿnh ã me bakukãmãremã ane nhym me arÿm 'ã pi'ôk no'ôk ne. Nhym kam me arÿm aben djô'ã arênho mō:n arênho mōr tãmtã arÿm 'ÿr o bôx. Tũ:mràm me bakamingrãnyrekam Jeju Kritu arÿm pîte'y'ã wajêt ne kam ty. Ty nhym Metîndjwÿnh arÿm o gwaj bapytàn kam arÿm mebê

amak mexo akno. Nhyam kam me arÿm kabên kajgo me:x ne.

²⁰ Nhÿnh ne me'õ ta krã mex? Nhÿnh ne me kum Metïndjwÿnh kïnh kêtja ta krã mex? Kati. Nhÿnh ne me'õ ta kute prïne me kukràdjà mar? Kati. Nhÿnh ne me'õ ta krã mex ne kute kabên mexo kute me apanh mar? Kati. Me kum Metïndjwÿnh kïnh kêtja ne me krã mex kêt. Me kabên kajgo me:xi.

²¹ Mÿkam ne me kabên kajgo mexi? Bir, Metïndjwÿnh ta kute katàt me'ã amikabên djirkumrêx ne amim,

—Djãm me kum ikïnh kêtja ta kute imarmã? Djãm me ta krã mex ne kute imarmã? Arkati. Me kute kàj bê memã Kritu pïte'ykam tykja'ã ujarênh nhyam me kute me'ã, “Me krã punu”, anhÿrja. Me kute anhÿrkam gê inhõ àpênh ar kàj bê memã Kritu pïte'ykam tyk'ã ujarênhkumrêx. Nhyam kam me kwÿ kute tu amim Kritu markumrêx ba arÿm me utàn ar meo iba. Ja ne imã kïnhkumrêx. Nãm ã Metïndjwÿnh me'ã amim ane. Kute amim anhÿrkam ne me kabên kajgo me:xi. Me kum Metïndjwÿnh kïnh kêt ta krã mexja ne me kabên kajgo me:xi.

²² Be, mebê idjaer ne me ar imã,

—Goja mÿjja pumÿnh kêt'õ nhípêx ba me omÿn kam arÿm amim Kritu'ã akabên markumrêx, anhÿro ba. Nhyam be, me bajtembê kregu ne me kute ar imã,

—Goja me krã mex o akrã mex ne akabên mex ne arÿm imã Kritu'ã ajarê. Dja ba me aman kam arÿm amim Kritu'ã akabên markumrêx, anhÿro ba.

²³ Bar kàj bê memã kum,

—Metĩndjwỳnh ne Jeju'ã Běnjadjwỳrbê kumkatibê Krituja mẽ nhym arỳm pĩte'y'ã wajêť ne ty, ane. Nhym mebê idjaer arỳm kôt kum Jeju kurê kute mrãmri ne kěn me par tok nhym me rôrôk ne arỳm kum kurêja pyràk. Nhym be, me bajtem kwỳ ne me abenmã,

—Nãm ar ari kaběn kwỳ jadju:w. Nãm ar krã punu, anhỳro ba.

²⁴ Nhym be, bar katàť me kwỳmã 'ã ajarê. Metĩndjwỳnh kute arỳm amiwỳr me kwỳ 'wỳr ne ar meo bajamã 'ã ajarê. Mebê idjaerja nàr me bajtemja bar katàť me jamã 'ã ajarê. Katàť Kritu pĩte'ykam tyk'ã memã ajarê. Nhym me abenmã kum,

—Djãm Metĩndjwỳnh 'irere:k got? 'Itỳxo kute me kunĩ rer me:xi. Djãm Metĩndjwỳnh kute ari kaběn jadjwỳr got? Metĩndjwỳnh kute no mexo, kaběn mexo me kunĩ rer me:xi, anhỳro ba.

²⁵ Mỳkam me ã abenmã anhỳro ba? Bir, Metĩndjwỳnh kute krã mexo, 'itỳxo kute me kunĩ rer mexkam. Nãm me kute Metĩndjwỳnh'ã amim, “Krã punure”, anhỳr, me ta ne me krã punure. Nhym be, Metĩndjwỳnhbit ne krã me:xkumrêx. Nàr, nãm me kute, “Irerekre”, anhỳr, me ta ne me 'irerekre. Nhym be, Metĩndjwỳnh 'itỳxo kute me rer me:xi.

²⁶ Aj, mỳj gêđja ga me kam amikadjy ama? Bir, mỳj ne ga me kam akute nhym Metĩndjwỳnh arỳm amiwỳr me ajuw ne me ajo ba? Bir, djãm me akrãptĩ akrã mexkam ne amiwỳr me ajuw ne me ajo ba? Kati. Djãm me akrãptĩ ajitỳx nhym kam arỳm amiwỳr me ajuw ne me ajo ba? Kati. Djãm

me akrãptĩ arũnh nhym kam arým amiwÿr me ajuw ne me ajo ba? Kati.

²⁷ Nhym be, me kum Metĩndjwÿnh kĩnh kêt kute me'ã, “Me krã punure”, anhÿr Metĩndjwÿnh arým amijo me we krã punure ja pytàn meo ba. Mÿj kadjy? Bir, dja meo ban arým meo me we krã mexjao apa. Me ta kute amijo krã mexjao apa nhym me arým pijàm ne. Me kum Metĩndjwÿnh kĩnh kêtja kute me'ã, “Me rerekre”, anhÿrja Metĩndjwÿnh arým amijo me we rerekre ja pytàn meo ba. Mÿj kadjy? Bir, dja meo ban arým meo me we 'itÿx jao apa. Me ta kute amijo 'itÿxjao apa nhym me arým pijàm ne.

²⁸ Me kum Metĩndjwÿnh kĩnh kêtja kute me'ã,
—Me kajgo. Me kum me kĩnh kêt kumrêx, anhÿro ba. Me kajgo ja Metĩndjwÿnh arým amijo me utàn meo ba.

Mÿj kadjy? Bir, dja meo ban arým meo me rũnho apa nhym me arým pijàm ne kajgo ne.

²⁹ Dja meo ba nhym me kunĩ arým Metĩndjwÿnhmã amijo àmra kêt.

³⁰ Nhym be, ar ga ne Metĩndjwÿnh arým amijo ar apytàn Kritu Jeju kôt ar ajo ba. Ne arým gwaj bamã Kritu jano nhym bôx ne arým gwaj bamã katàt kabên jarênhkumrêx. Gwaj kam arým markumrêx ne kôt arým bakrã mexkumrêx. Nhym Metĩndjwÿnh ajte Kritu kôt arým gwaj bamã axwe kêt jarê gwaj arým ta mexo bamex ne. Nhym ajte Krituo gwaj bajaxweo pãnh mex.

³¹ Amrêbê: me kute me bakukãmãremã arênh kôt ne ba ar amã arê. Nãm memã kum,
“Djãm amijo adjàmra prãm? Kwãrĩk wãnh amijo adjàmra kêt.

Dja ga Bênjadjwÿr djwÿnho amra.”
 Nãm ã memã ane nhym me arÿm 'ã pi'òk no'òk ne.
 Kam, dja gwaj Jeju Kritubito amra. Tãm ne ja.

2

¹ Akmere, àpnhĩre ar, amrêbê ne ba ar awÿr bôx ne Metĩndjwÿnh kukwakam ar amã kabên jarê. Djã nã bãm me kum Metĩndjwÿnh kĩnh kêtja krã mexo ikrã mex ne arÿm mekôt prĩne ikabên jarênh mex, prĩne mekôt ar amã ikabên jarênh mex gar arÿm amã ikabên kĩnhkumrêx? Kati. Mÿkam?

² Bir, ba ar awÿr ibôx kêttri amim,

—Dja ba arkam bôx ne Jeju Kritubit man arkum 'ã ajarê. Kritu pĩte'y'ã jêt ne tyk'ã dja ba ajarê. Kwârĩk wãnh ba arkum atemã mÿjja'õ jarênh kêt. Nã bãm ã amim ane.

³ Ne kam ar awÿr bôx ne amikam irerekre ma. Ba irerekre man arÿm ar apymaje itertet kumex.

⁴ Djã nã bãm amim,

—Ba me krã mex o ikrã mex ne prĩne arkum ikabên jarênh mex gê ar arÿm ikabên mex man kôt ar amijo ba, ane? Djã nã bãm amim anen arÿm ã ar amã arênhho ane? Kati. Metĩndjwÿnh Karõ ne ijo ba gar arÿm ipumũ. Ba kam arÿm ar amã ikabên jarê gar arÿm ama.

⁵ Mÿj kadjy ne ba ã ar amã ikabên jarênhho ane? Bir, ar aje me ta krã mex mar kêt kadjy. Nhym be, Metĩndjwÿnh ne 'ity:x. Ar aje tu amim Metĩndjwÿnh markumrêx kadjy ne ba ã ar amã ikabên jarênhho ane.

*Me kute Metĩndjwÿnh Karõ marbit ne me krã mex.
 Mat 7.6; Dju r 14.22*

⁶ Be, djã nã bãm ar ikrã punun kôt ikabëndjwỳ punu? Kati, nã bãm ar ikrã mex ne kôt ikabên mex. Me amak mexjamã ne bar prĩne memã arê. Nhym be, me kum Metĩndjwỳnh kĩnh kêtja kabên kôt ne bar ije ikabên jadjwỳr kêt. Nãr, me rũnh kwỳ kum Metĩndjwỳnh kĩnh kêtja kabênkôt ne bar ije ikabên jadjwỳr kêt. Me ja dja me ã kêt kumrêx.

⁷ Nhym be, Metĩndjwỳnh kute katàt kabên jadjwỳrkumrêx. Kabên ja ne bar ije memã arênh. Mỳjja kunĩ kêttri ne Metĩndjwỳnh kute tu amim kabên'ã karõkumrêx. Kute prĩne amimexo gwaj bajo mex kadjy amim kabên'ã karõ. Ne kam kute me bakukãmãremã arênh kêt. Ne kam ajbir ar imã kabên jarê bar arỳm jakam memã arêho iba.

⁸ Djãm pykakam me rũnh'õ kute kabênja mar? Kati. Ne ren me rũnh kuman ren pĩte'y'ã Jeju nhôr kêt. Bẽnjadjwỳr djwỳnh Jeju ne prĩne mex ne umakumrêx. Ren me kute pĩte'y'ã nhôr kêt kumrêx.

⁹ Mrãmri me'õ ta kute kabênja mar kêt kumrêx. Ije ar amã arênh kôt ne me amrêbê: me bakukãmãremã arê. Me memã kum,
“Metĩndjwỳnh ne arỳm me kadjy amim mỳjja mex'ã karõ.

Djãm me'õ ta kute omũnh? Kati. Me'õ ta kute omũnh kêt.

Djãm me'õ ta kute mar? Kati. Me'õ ta kute mar kêt.

Djãm pykakam me'õ ta kute amim 'ã karõ? Kati.

Me'õ ta kute amim 'ã karõ kêt.

Me kum abêja kadjy ne Metĩndjwỳnh amim mỳjja mex'ã karõn memã kudji. Nhym kam me'õ ta kute mar kêt kumrêx.”

Nãm me ã me bakukãmãremã ane nhym arỳm 'ã pi'ók no'ók ne.

10 Ga, me ta te kute marmāja pumũ. Nhym be, Metĩndjwỳnh ta ne arỳm gwaj bamã o amirĩtkumrêx. Karõo kute gwaj bamã kabẽno amirĩtkumrêx. Karõ kute prĩne mỳjja mar. Metĩndjwỳnh kute õkre kadjwỳnhbê amim mỳjja'ã karõja kunĩ ne Karõ kute prĩne mar mex.

11 Djãm gwaj babu'ã me'õ kute gwaj bakad-jwỳnhbê bakabẽn mar? Kati. Gwaj bajbit ne gwaj baje banhõkre kadjwỳnhbê bakabẽn mar. Metĩndjwỳnhdjwỳ õkre kadjwỳnhbê kabẽnja me'õ kute mar kêtikumrêx. Metĩndjwỳnh Karõbit arỳm kute mar.

12 Djãm me kum kĩnh kêtja karõ ne Metĩndjwỳnh gwaj bamã ano nhym gwaj bajo ba? Kati. Ta Karõ ne gwaj bamã ano. Gwaj baje bakĩnh djà mar kadjy ne gwaj bamã ano. Metĩndjwỳnh ta gwaj bamã apỳnh bakĩnh djà ngã, kajgo gwaj bamã kungã. Gwaj ba ne baje bakĩnh djajao pãnh kêt.

13 Bar memã gwaj bakĩnh djà'ã idjujarẽnh ar iba. Djãm me kum Metĩndjwỳnh kĩnh kêt ja ne ar imã 'ã ajarẽ, ta krã mexkõt ar imã 'ã ajarẽ? Kati. Metĩndjwỳnh Karõ ne ar imã 'ã ajarẽ. 'Ã ajarẽ bar ije mar ne arỳm memã 'ã idjujarẽnh ar iba. Karõ kute katat kabẽn jadjwỳrkumrêx ar ije mar ne Karõ kabẽn kõt memã 'ã ajarẽ.

14 Nhym be, me ja, Metĩndjwỳnh Karõ kute meo ba kêtja djãm me kute amim Metĩndjwỳnh Karõ kabẽn mar prãm? Kati. Mỳkam? Bir, nãm me aprỳn amim,

—Djãm kute amikabẽn jadjwỳr mex got? Nãm krã punu, ane. Ne kam amim,

—Ba gêt mekõt kabẽn ma, ane. Ne kam 'ỳr tẽn gwaj bakõt maro krĩn mar kajgo. Mar kajgon arỳm

amim,

—Je, mỳj'ã ne kabên jarê? ane. Ne te 'ã amijakren te kute marmã.

¹⁵ Nhy m be, gwaj ba ne gwaj baje Metĩndjwỳnh kabên kunĩ mar kadjy bamex. Gwaj baje Metĩndjwỳnh Karõ markõt kadjy bamex. Nhy m be, me kute Karõ mar kêtja ne me te kute Metĩndjwỳnh kabên marmã. Ne kute gwaj badjwỳ gwaj bamar kêt.

¹⁶ Ikabênja kõt ne me amrêbê: me bakukãmãremã kum, “Bênjadjwỳr djwỳnh kute mỳjja'ã amim karõ djãm me'õ kute mar? Kati.

Kam, djãm me'õ kute Metĩndjwỳnhmã mỳjja'ã karõmã ne kum, ‘Gêdja ga ã ane?’ ane. Arkati. Metĩndjwỳnh ajbit ne kute mỳjja kunĩ mar.”

Nãm me ã me bakukãmãremã ane. Nhy m be, gwaj bajbit ne gwaj Karõ kõt Kritu djumaro badjumar ne arỳm baje mar. Kute amikabên'ã amim karõja gwaj arỳm baje mar. Tãm ne ja.

3

Me kute me prĩre pyrãk nhy m kute memã arênh.

Kô k 14.20; Ep 4.14; Idja 5.11

¹ Akmere, àpnhĩre ar, djãm ije ar amã ikabên kunĩ jarênhmã? Djãm arỳm ar ajamak mex got ije ar amã ikabên kunĩ jarênhmã? Kati. Ar aje Metĩndjwỳnh Karõ mar kêt rã'ã. Me kum Metĩndjwỳnh kĩnh kêt kukràdjaja ne ar aje mar tỳx rã'ã. Ar aje me prĩre bixadjwỳr nyre pyrãk.

² Ga, me prĩre bixadjwỳr nyrekam kute mỳjja tỳx kur kêtja pumũ. Ar gadjwỳ Metĩndjwỳnh kabên

kwÿbit ne ba ar amã arê. Amirÿtbit ne ba ar amã arê. Ije ar amã kunÿ jarênh kêt. Metÿndjwÿnh kabênh kwÿ ne mebê bipdjur ne mebê tÿx. Me kute Metÿndjwÿnh Karô marjabit ne kute kabênh bipdjur mar. Djãm ije ar amã kabênh bipdjur jarênh prãm? Kati. Amrêbê ne ar aje Karô mar mex kêt. Gar kam ajte jakam aje Karô mar mex kêt rã'ã. Ba kam te ije ar amã Metÿndjwÿnh kabênh kunÿ jarênh prãmje.

³ Ar aje amidjwÿnhbito kÿnh kadjy amimar tÿx rã'ã ne. Ne kam te aje me urak prãmje angryk ne ari akabêno aben japanho aku'ê. Ne kam arÿm apÿnh mÿj xê jakôt aku'ê ne arÿm abenã akabê:n ne. Djãm kam ar aje me kum Metÿndjwÿnh kÿnh kêtja kukràdjà mar kêt got? Djãm mekôt ar aje amijo aba kêt got? Mrãmri me kum Metÿndjwÿnh kÿnh kêtkôtbit ar aje amijo abakumrêx.

⁴ Ar akwÿ ar amã me kwÿ kÿnh kêt ne memã kum,

–Ba ne ba Paur kôt ar amijo iba, anhÿro aba. Nhyr ar akwÿ ajte tãm ne memã kum,

–Ba ne ba Apôr kôt ar amijo iba, anhÿro aba. Gar kam aktã ar amã aben kÿnh kêto aban mÿj xêja kôt aku'ên ã aben bê akêxo ane. Djãm me kum Metÿndjwÿnh kÿnh kêtja kôt adjumar kêt got? Ar aje me kum Metÿndjwÿnh kÿnh kêtja kôt adju-markumrêx.

⁵ Djãm Apôrmê ar irax got gar ar ikôt aben bê abikjêr prãm? Kati. Ar irax kêt ne ingrire ne ibê Metÿndjwÿnh nhô àpênhbit. Ar ikabênh kôt ne gar tu amim Jeju markumrêx. Kute ar imã apÿnh ar idjàpênh djà'ã karô kôt ne bar kum idjàpênh iba.

⁶ Bar ije puro djuw mex djwÿnh pyrak. Ba ne ba ije pur kre djwÿnh pyrak. Nhyr Apôr kute

ngo djwÿnh pyràk. Nhym be, Metĩndjwÿnhbê djwÿ kunĩmã rũnh jangjênh djwÿnh. Ba ikumrêx ne ba ar amã Jeju'ã ajarê gar arÿm 'ÿr amijo akêx ne kôt ar amijo aba. Nhym kam Apôr bôx ne ar amã Metĩndjwÿnh kabên ra:x ne arê gar ama. Nhym be, Metĩndjwÿnhbit ne ar amã ajamak bô gar arÿm amũ maro amikamẽ.

⁷ Kam ne ba ikajgokumrêx. Nhym Apôrdjwÿ kajgokumrêx. Nhym be, Metĩndjwÿnhbit ne raxkumrêx. Kute memã amak bônham ne raxkumrêx.

⁸ Djwÿ abatànhmã ne kre djwÿnh pur kre nhym ajte ngo djwÿnh pur ngo. Ar badjwÿ ne ar aje Jeju mar raxmã bar ar amã arê. Ar ije ar amã arênh mex kôt dja Metĩndjwÿnh ar inhĩ pÿnhkôt ar imã o pãnh ne.

⁹ Ar iro'ã ne bar Metĩndjwÿnhmã idjapênh ar iba. Ar ga ne gar aje Metĩndjwÿnh nhõ pur pyràk. Ar aje Metĩndjwÿnh mar ne kôt amijo aba kadjy ne bar ar akam apê kute mrãmri ne me kute purkam àpênh pyràk. Ne ar aje mrãmri ne kute Metĩndjwÿnh nhõ kikre pyràk. Kute kên krãptĩo kikre pyràk. Ar akrãptĩ nhym Metĩndjwÿnh arÿm amijo ar apytàn ar ajo kra.

Kikre'ã memã ujarênh.

A Kô 6.16; Ep 2.20; Ped k 2.5

¹⁰ Metĩndjwÿnh tu kum ikaprĩkam ne ba prĩne ar amã Metĩndjwÿnh kukràdjà jarênh mex. Kute mrãmri ne me kute prĩne kikre nhipêx mexja pyràk ne ba ar amã kukràdjà jarênh mex. Ba ne ba ikumrêx ar amã kukràdjà jarê gar ama. Kute mrãmri ne me kute kikremã pyka nhipônho tẽm, katà:t pyka nhipônho tẽm ne kam kam kên kapĩn

ne kam iby pyka tÿx kapĩnja pyræk ne ba ikumrêx ar amã arênh mex. Me'õ ne arÿm ar awÿr bôx ne ajte ar amã kukràdjà 'õdjwÿ jarê. Kute mrãmri ne me'õdjwÿ kute pyka kadjwÿnhbê kên ja nhiby kikre pyræk ne me'õ ar amã kukràdjà 'õdjwÿ jarê. Ije ar amã kukràdjà jarênh nhijukri ar amã arê. Gora gê ikôt bôxja ikudjwa ajte Metĩndjwÿnh kukràdjà jarênh 'ãno djan prĩne katàt ar amã arênh mex. Kute mrãmri ne me kute kikre 'ãno ãm ne prĩne katàt ipêx mexja pyræk gora gê me katàt ar amã arênh mex.

¹¹ Djãm me kute pyka kadjwÿnhbê kên ngràn ne kupa'ã kute ajte 'õdjwÿ nhipêxkam mex got? Kati. Kritudjwÿ. Djãm me'õ kute katàt memã Kritu'ã ujarênh nhym ajte me'õdjwÿ bôx ne kute memã kupa'ã 'ã ujarênhkam mex got?

¹² Ë, gop ajte kikre ma. Djãm me kute mÿjja tÿxo, mÿjja pãnh raxo kikrekam punu got? Me kute kên karÿro ipêx nàr kute kryt jakao ipêx nàr kute kên pãnh rax 'õdjwÿo ipêx. Tãm dja punu kadjy kêt ne tũmràm mex rã'ã ne. Me'õ kute ar amã Metĩndjwÿnh kabên jarênhjadjwÿ godja ar amã katàt Metĩndjwÿnh kabênkumrêx jarê gar ama. Nhym kam kute mÿjja pãnh raxo kikre pyræk. Gar kam arÿm Metĩndjwÿnhmã amex rã'ã ne tu amim Jeju markumrêx rã'ã ne.

Ë, gop ajte kikre ma. Djãm me kute mÿjja rerekre, mÿjja pãnh kryo kikrekam mex got? Me kute pĩo ipêx nàr kute bõo ipêx nàr kute bõo ipêx. Tãm dja tēmbê punu. Me'õ kute ar amã Metĩndjwÿnh kabên jarênhjadjwÿ godja bôx ne Metĩndjwÿnh kabên kupa'ã ar amã arê,

Metîndjwÿnh kabên kêt jarê, ta kabên ar amã arê gar ama. Nhym kam kute mÿjja rerekreo kikre nhipêx pyrâk. Dja ar amã arê gar ama. Ne kam arÿm Metîndjwÿnhmã amex kêt ne tēmbê apunu ne tu amim Jeju markumrêx kêt.

13 Dja Jeju arÿm bôx 'ÿr nhym arÿm apÿnh me umar punu djâri ban bôx. Kute mrâmri ne kuwy kikre'ÿr bôx pyrâk. Nhym kam me arÿm me omÿ. Me'ô kute memã kabên jarēnh mex kôt dja me arÿm omÿ. Nâr me'ô kute memã kabên jarēnh punu kôt dja me arÿm omÿ. Godja me'ô arÿm katât memã kabên jarēnhkumrêx jabej nhym te me umar punu djâ me'ÿr bôx nhym me mex rã'ã ne. Dja me kute mrâmri ne kuwy kikre'ÿr bôx ne xêt kêt ne umar mex mex ne ku'ê pyrâk. Nâr, godja me'ô kupa'ã memã ta kabên jarēnh jabej. Nhym kam me umar punu djâ me'ÿr bôx. Nhym kam me arÿm mex kêt ne Jeju bê amijo akêx. Dja me kute mrâmri ne kuwy kikre'ÿr bôx nhym pôk ne xêt pyrâk.

14 Godja me'ô katât memã Metîndjwÿnh kabên jarēnhkumrêx jabej nhym me arÿm Jeju mar tÿx rã'ã. Nhym kam Metîndjwÿnh arÿm me'ôjamã pãnh nextire ngã.

15 Nâr godja me'ô memã arēnh punu jabej nhym me arÿm Jeju bê amijo akêx. Nhym kam me'ôja arÿm umar punure. Kute pãnh'ô byr kêt kam djâ umar punure. Nhym be, dja Metîndjwÿnh arÿm me'ôja pytã. Kute mrâmri ne me kute kikre pôk katikôt kute me pa 'amÿnh ne meo kator pyrâk.

16 Metîndjwÿnh Karô ar akam ÿrkam ar aje mrâmri ne Metîndjwÿnh nhô kikreti pyrâk. Djâm ar aje ja mar kêt?

17 Metîndjwýnh nhõ kikreti ne ta mexo mex ne uma:. Gêdja me'õ õ kikretio bikênh jabej nhym kam pãnh o bikênh rax ne. Ar gadjwý ar aje Jeju markam aje mrãmri ne õ kikreti pyræk ne ta mexo amex. Gêdja me'õ ar abê Metîndjwýnh kurên kubê ar ajo akêx jabej nhym kam pãnh o bikênh rax ne.

18 Gar ajõ we aje prîne me kukràdjà mar. We aje me kum Metîndjwýnh kînh kêt kukràdjàja mar ne mekôt ar amijo aba. Ba amã arê ga ama. Kwãrîk wãnh amim ajêx ne aminoo abiknor kêt ne amim,

—Ba ne ba mekôt ikrã mexkumrêx, anhÿr kêt. Djãm mrãmri akrã mexkumrêx? Kati. Ate dja ga amim, “Ikrã punu”, ane. Mÿj kadjy dja ga ã amim ane? Bir, dja ga amim anen kôt amim Metîndjwýnh man arÿm kôt akrã mexkumrêx.

19 Me kum Metîndjwýnh kînh kêtja kute amikukràdjà punu kôt amijo ban kute amim, “Ba ikrã mexkumrêx”, anhÿrja, me jamã ne Metîndjwýnh memã krã punu jarê. Ije ar amã arênh ja ne me amrêbê: me bakukãmãremã arênh memã kum,

“Ga, me kute mry kukràdjà mar kute kum ka'ên kam kute kum õ mry janhôrja pumũ. Nhym mry ta amikukràdjà kôt amijo ba tãmtã õ mry'ÿr bõx ne ta arÿm amipynê.

Nhym me kum Metîndjwýnh kînh kêtjwý we ta krã mexkam dja me amikukràdjà punu kôt amijo mör tãmtã arÿm ta amijo bikênh mex ne.”

Nãm me ã me bakukãmãremã ane nhym me arÿm 'ã pi'ók no'ók ne.

20 Nhym me ajte kam memã kum,

“We me krã mex. Me kum Metĩndjwỳnh kĩnh kêtja
we me krã mexja. Me ta umar kôt ne me
amim 'ã karõ.

Nhym Bẽnjadjwỳr djwỳnh arỳm me kabẽn man
kam arỳm amim,

‘Me kabẽn mrãmri kajgokumrêx.’

Nãm ã amim ane.”

Nãm me ã me bakukãmãremã ane nhym me arỳm
'ã pi'òk no'òk ne.

²¹ Kam, djãm ar aje mekôt we me krã mexjao
adjàmramã? Kati. Kwãrĩk wãnh mekôt we me krã
mexjao adjàmra kêt. Mỳkam? Bir, mỳjja kunĩ ne ar
anhõ mỳjjakam.

²²⁻²³ Metĩndjwỳnh ne Krituo Kra nhym arỳm ar
ajo kamy. Ar aje tu amim markumrêxkam arỳm ar
ajo kamy. Nhym kam Metĩndjwỳnhdjwỳ arỳm ar ajo
kran kam arỳm ar amã mỳjja kunĩ ngã. Ne kam ba
arỳm ibê ar anhõ àpênh. Nàr, kam Apôr arỳm kubê
ar anhõ àpênh. Nàr, kam Pedru arỳm kubê ar anhõ
àpênh. Kritu kute ar ajo krakam pykakam mỳjja
kunĩ ne ar anhõ mỳjja. Gar arek mekôt atĩn ne ar
aba nàr ty. Te tyn arỳm Metĩndjwỳnh kôt atĩn ne ar
aba rã'ã: rã'ã. Kam mỳjja kunĩ ne ar anhõ mỳjja.
Ajbir jakam mỳjja ne ar anhõ mỳjja. Nàr amrê gwaj
bawỳr mỳjja apôxdjwỳ ne ar anhõ mỳjja. Kritu kute
ar amã mỳjja kunĩo bakam mỳjja kunĩ ne ar anhõ
mỳjja.

4

Paur kute Kritumã àpênh'ã memã amijarênh.

Rô 14.4

¹ Kam gê me ar ijã abenmã kum,

—Ar wâbê ne Kritu nhõ àpênh ne ar gwaj bamã Metîndjwýnh kabên jarêho ba. Amrêbê memã kabên jarênh kêtja ne ar arým jakam gwaj bamã arêho ba, ane.

² Bir, mýj dja memã kabên jarênh djwýnh memã arênh on? Bir, dja memã arênh katàt. Metîndjwýnh kute kum arênh kôt dja memã arênh katàt.

³ Nhym be, ba. Ar ga ar aje te idjàpênh jaxwemã akator prãmkam djãm kam itîn prãmmã? Kati. Djãm ije idjàpênh jaxwe'ômã ikatorn mar? Kati. Ije amikam ijaxwe'õ mar kêt.

⁴ Ne kam djãm ije amikam ijaxwe'õ mar kêt kam ije amim, “Ijaxwe kêt kumrêx”, anhÿrmã? Kati. Bênjadjwýr djwýnh ne kute imar. Ta ne kute idjàpênh jaxwe'õ pumûnh jabej ne kute imar.

⁵ Kam, kwârîk wãnh me'ômã axwe jarênh kêt. Nâr, kum axwe kêt jarênh kêt. Gwaj Bênjadjwýr djwýnh nhõ akatikam ama. Ta dja bôx ne me mex nâr me axweo amirît ne mýjja kunîo amirît. Ga, me kute akamàt kô tykkam mýjjao bipdjurja pumû. Nhym a'ukam amirît nhym me kunî arým omû. Bênjadjwýr djwýnhdjwý dja mýjja kunîo amirît, me kute mýjja pudjurja kunîo amirît gê me kunî kuma. Me kute umar djà kadjwýnhbê amim mýjja'ã karôjao amirît gê me kunî kuma. Kam gêdja me ï pýnhkôt me mex jabej memã mex jarê. Nâr, me axwe jabej memã axwe jarê.

⁶ Akmere, àpnhîre ar, ba ar amã,
—Kwârîk wãnh me'õ'ã, “Axwe” nâr
“Mexkumrêx”, anhÿro aba kêt. Ja ne ba aje Apôrmê ar amijã arê. Ar akadja ne bar amijã arê. Dja gar kam ar iman arým ar ijõo adjàmra kêt. Ne kam arým Metîndjwýnh kabênbit mar rax. Kute

me'ã kabên jarênh jabit mar rax. Ne kam arÿm me'õo adjàmran ate amũ amã me'õ kurê kadjy kêt.

⁷ Mÿj me'õ ne ar amã arê gar amim,

—Ba ne ba imexkumrêx, anhÿro aba? Nhÿnh ne ar amex'õja? Nhÿnh ne ar anhõ mÿjja'õja? Kati. Metĩndjwÿnh ta ne ar amã kungã gar kam amijo amran amim,

—Djãm me'õ ne imã kungã? Kati. Ba ne ba imex. Ba ne ba inhõ mÿjja, anhÿro aba.

⁸ Nã gãm ar aje mrãmri ne kute me ajne pyræk. Nã gãm ar amim,

—Arÿm jakam imexkumrêx. Ije imexo amũ amikamênh prãm kêt. Arÿm jakam iraxkumrêx ne ije mrãmri ne ibênjadjwÿr rax pyræk. Arÿm ne ba amipãnh Paur ar kumê. Nã gãm ar ã amim anhÿro aba. Djãm mrãmri ne akabênwã? Kati. Ga ren ar mrãmri araxkumrêx ba ren ikĩnhkumrêx. Gar ren kam amipãnh ar ijõ mênh kêtumrêx. Ar ba ne bar ren ar aro'ã ren irax.

⁹ Nhym be, kati. Kritu kute ar ijanorja djãm ar ba ne bar irax? Kati. Ga, me kute me par kadjy kute me ipôkri me umjÿr nhym me kunĩ kute me omũnhja pumũ. Ar badjwÿ. Bar memã Metĩndjwÿnh kabên jarênho iban kam memãbit ar ije mÿjja pyræk. Nhym kam me kunĩ 'ã ar ipumũ. Nhym me kute ar ibĩn prãm. Pykakam me ja 'ã ar ipumũ. Nhym Metĩndjwÿnh kadjy mrãnh djwÿnhdjwÿ 'ã ar ipumũ.

¹⁰ Bar Kritumã apê nhym me arÿm ar ijã, “Nãm ar krã punu”, ane. Nhym be, ar ga ne gar amim,

—Ba tu amim Kritu markumrêx ne ikrã mexkumrêx, anhÿro aba. Ar ijã ne me, “Ar rerekre”, ane. Nhym be, ar ga ne gar amim,

—Ba ne ba itỳ:xkumrêx, anhỹro aba. Nhym be, ar ijã ne me, “Ar ngrire”, ane.

¹¹ Apỹnh myt djãri ne bar prãmkam, kôrkam ar iba. Ne ajte inhõ kubêkà punuren iba. Nhym me ajte ar ikam àkrê kumex ne ar ititik ne. Bar ajte arek ar inhỹr djã kêt ne ar ibaobit iba.

¹² Bar ajte inhikrao idjãpênh tỳx. Me te ar imã,
—Gora gê Metĩndjwỹnh ajo ajkê, ane bar mã memã kum,

—Gê Metĩndjwỹnh ajo djuw mex, ane. Me te ar ijo ajkê bar arek memã dja.

¹³ Me te mã memã ar ijã kabên punu bar mã memã iprĩren nêje me kukrà. Me kubê ar ikĩnh no kati. Kute mrãmri ne mỳjja arỳm punurekam me kubê kĩnh no kati pyràk. Ga, me kute mỳjja kro janhĩnh ne mũm rênhja pumũ. Nãm me ã ar ijo ane. Akati jakam me kubê ar ikĩnh no kati rã'ã. Be, djãm kam ar irax?

¹⁴ Djãm ije ar amã apijãm jadjàr kadjy ne ba ã ar amã amijarêho ane? Kati. Nã bãm ar abê akabên kajgo pymao dja. Me kum kra jabêja pyràk ne ba imã ar ajabê. Imã ar ajabêkam ne ba ar abê akabên kajgo pymao dja.

¹⁵ Ga, me bãm kute kra jadjwỳr nhym apôxja pumũ. Badjwỳ ne ba ar amã Kritu Jeju jarê gar ikabênkôt tu amim markumrêx ne kôt ar amijo aba. Ba kam ba ije ar abãm pyràk. Gar Kritu man kôt ar amijo aba nhym kam me krãptĩ aben totokmã ar awỳr bôx. Ar awỳr bôx ne ar amã arê gar arỳm me krãptĩ kabên ma. Nhym be, djãm me kute ipyràk? Kati. Djãm me kumrêx ar amã arê? Kati. Ba ikumrêx ne ba ar amã arê. Kam me kute ar abãm pyràk kêt. Ba ikumrêx ne ba ar

amã Kritu'ã ujarênh ny jarê gar ikôt arým tu amim markumrêx.

¹⁶ Kam ne ba arým ar amã 'ã karõ. Dja gar ijã amijakren ikôt ar amijo aba.

¹⁷ Ar aje ijã amijakren mã ikôt amijo abamã ne ba arým ar amã Ximoxi jano nhym ar awÿr tẽ. Imã ikra Ximoxi jabê:. Ba ikumrêx ne ba kum Bënjadjwÿr djwÿnh'ã ajarê nhym arým tu amim markumrêx ne arým katàt kabën man kôt ar amijo ba. Ba kam arým o ikra. Nã bãm katàt Kritu markumrêx ne kabën kôt ar amijo iba. Me kute katàt Kritu mar ne kabën kôt amijo bamã ne ba memã arênho iba. Me kute amim Jeju mar ne kôt ar aben pydjio baja kunĩmã ne ba memã arênho iba. Tãm dja Ximoxi ar amã arê gar ajte ama. Dja gar kam ikudjwa katàt Kritu markumrêx ne kabën kôt ar amijo aba.

¹⁸ Be, kute ar awÿr ibôx kêt pyræk gar akwÿ amijo adjàmra ar aba.

¹⁹ Bënjadjwÿr djwÿnh mrãmri ar awÿr itêm'a kute amim karõ jabej dja ba amikrà kêt ne ar awÿr tẽ. Ar awÿr tẽn ar awÿr bôx ne me kute amibën prãmja kabën kôt me kuma. Djãm me kabënjabit dja ba kuma? Kati. Dja ba mrãmri me àpênh tÿxkumrêx jabej memã ikato. Djãm mrãmri ne we Metĩndjwÿnh me wãmã tÿx jadjà? Kon. Dja ba bôx ne goja me omũ.

²⁰ Metĩndjwÿnh kute meo bakam djãm me kabënbit? Kati. Mrãmri kute meo bakumrêxkam kute memã tÿx jadjardjwÿ.

²¹ Mÿj dja ba ar awÿr ibôxkam gar amã kĩnh? Ga, me kute me àbêr djào me kaprêprêk nhym me tokryja pumũ. Me kute memã bën tÿxkamdjwÿ

me tokry. Djâm ba ar awÿr ibôx ne ar amã ibên tÿxmã gar atokrymã? Nàr ar awÿr ibôx ne imã ar ajabêkam ije ibên prïo ar amã ikabên. Djâm tãm ne gar amã kïnh?

5

Me kute bôm me'õ jaxwe mēnh'ã memã karõ.

¹ Me ar akurûm iwÿr tēn bôx ne imã ar akam me'õ jarē. Ne imã,

—Me'õ ne bāmbê prõ pytàn o ikwã. Nām me ã imã ar akam me'õ jarēnho ane ba kuman arÿm ar amã arēn ajte ar amã me'õja axwe jarē. Me kute Jeju mar kêt'õ kute bāmbê prõ pytār kêt. Wākambit we me'õ kute Jeju mar arÿm bāmbê prõ pytà.

² Gar kam apijàm kêt. Me'õja bāmbê prõ pytà gar mÿjja 'õ jarēnh kêt ne ate ar akrān arÿm amijo adjàmrabbit. Ne ga ren ar amikam akapri:ren ren aminêje bôm me'õja mē gē ar akôt krī kêt.

³ Mrāmri ne ba jakam idjāmkam ar amar 'āno djan arÿm mrāmri me'õ jaxwe wã'ã ikabên djirkumrêx.

⁴ Dja gar Bēnjadjwÿr djwÿnhbê Jeju Kritu kute gwaj bamã arēnh kôt me'õ'ã akuprõ. Kute bāmbê prõ pytārja'ã akuprõn amim kukjan kam kum axwe pānh jarē. Dja ba ar akāxã ar amaro nhÿn arÿm ar akôt ikabên dji. Bēnjadjwÿr djwÿnhbê Jeju Kritu ne gwaj bajo ban arÿm àpēnh tÿx. Kam dja gar katàt me'õja'ã ar akabên djirkumrêx ba arÿm ar akôt ikabên dji.

⁵ Axwekam 'ã ar akabên djirkumrêx ne on Xatanajmã kanga gē ar o ban arÿm o ajkē. Dja o ajkē nhym arÿm ty. Nhym kam Jeju arÿm amikôt

karõ dja. Õ akatikam dja Bênjadjwÿr djwÿnhbê Jezu Kritu bõx ne arÿm amikõt karõ dja nhym arÿm biknor kêt.

⁶ Gar ate akrãn amijo adjàmrakam mex kêtikumrêx. Ga, me kute djwÿ nhigot djà ngrire djwÿkam rênhkam arÿm djwÿ kunĩ'ÿr bõx nhym igotja pumũ. Me'õ jaxwejadjwÿ. Dja gar ate akrã nhym me'õ amijo tẽm tãmtã gar akrãptĩ arÿm amã axwe kĩnh ne kõt ajaxwe.

⁷ Ga, mebê idjaer kukràdjã kõt ne me kute djwÿ nhigot djà tũm kunĩ kapĩnja pumũ. Nhym kam arÿm djwÿ nykam igot djà kêt. Dja gar aminêje me'õ jaxwe jano gê mã tẽ gar kam arÿm ajaxwe kêt. Ga, me kute me irõbê mrãnh nhõ akatikam me axwe pãnh mrykĩ'ãtomti parja pumũ. Kritu ne ã anen arÿm ta gwaj bajaxwe pãnh ty. Nhym kam Metĩndjwÿnh arÿm gwaj bamã axwe kêt jarẽ gwaj arÿm kum bamex.

⁸ Ga, Metĩndjwÿnh me irõbê mrãnh nhõ akatikam me kute katàt Metĩndjwÿnh mar kadjy kute djwÿponhbit kurja pumũ. Kritu gwaj bajaxwe pãnh tykkam gwaj badjwÿ dja gwaj katàt Metĩndjwÿnh maro baba. Ga, me kute djwÿ nhigot djà tũm kur kêtja pumũ. Gwaj badjwÿ dja gwaj bajaxwe tũm kunĩ kangan bamã aben kurêja kangan arÿm katàt Metĩndjwÿnh maro baba. Me kute djwÿkam djwÿ nhigot djà kêtjabit kur, kute djwÿponhbit kur. Gwaj badjwÿ dja gwaj bajêx kêtikumrêx ne bakabênkumrêx ne katàt Metĩndjwÿnh maro baba.

Djãm me axwemẽ ro'ã me ar bamã?

A Tex 3.6

⁹ Amrêbê ne ba ar amã pi'òk no'òk ne ar amã,

—Me mjên djwýnh kupa'ã nàr prô djwýnh kupa'ã kurê ba kwârîk wãnh ro'ã ar aba kêt, ane.

¹⁰ Djãm me kum Metĩndjwýnh kĩnh kêtja'ã ne ba ar amã ane? Djãm ar aje me kum Metĩndjwýnh kĩnh kêtme ro'ã aba kêtma? Kati. Pyka kunĩkôt me kum Metĩndjwýnh kĩnh kêtja krãptĩ gwaj te memã bakàxmã. Me mjên djwýnh kupa'ã nàr prô djwýnh kupa'ã kurê baja, me kute amim mýjjao atom rũnh prã:mja, me kute me noo biknor ne kute mebê mýjjao àkĩnh prãmja, me kute mýjjao metĩndjwýnh karô nhipêxmã amijarênh prãmja. Pyka kunĩkôt me axweja krãptĩ gwaj te memã bakàxmã.

¹¹ Nhy m be, me'ô ta kute amijo Jeju mar, ta kute amijo gwaj bakamy'ô. Dja kum axwe kĩnh rã'ã djãm ro'ã ar abamã? Kati. Me ja'ã ne ba ar amã,

—Kwârîk wãnh me ro'ã ar aba kêt, ane. Godja me'ô mjên djwýnh kupa'ã nàr prô djwýnh kupa'ã kurê ba prãm nàr amim mýjja rũho atom prãm nàr mýjjao metĩndjwýnh karô nhipêxmã amijarênh prãm nàr kute mebê me kurê prãm nàr kadjwati kangôkam* bibãnh prãm nàr kute me noo biknorn mebê mýjjao àkĩnh prãm godja me'ô ta kute amijo Jeju mar ne ã axwe prãm rã'ão ane kwârîk wãnh ro'ã aba kêt. Kwârîk wãnh ro'ã anhô kwý krëndjwý kêt.

¹²⁻¹³ Me kum Metĩndjwýnh kĩnh kêtja djãm on gwaj baje memã axwe pãnh jarênh babamã? Kati. Metĩndjwýnh ta dja me kum kĩnh kêtjamã axwe pãnh jarê. Nhy m be, gwaj ba baje amim Jeju mar bajaxwe jabej baje abenmã axwe pãnh jarêno

---

* **5:11** Mýjja me kute o kôm ne kôt bibãnh kunĩja, kadjwati kangômê uba kangômê, mýjja kangô kunĩ ne me kum kadjwati kangô jarê.

babamã. Kam, ba ar amã arê. Ar akam me'õ jaxwe ja dja gar kum axwe pãnh jarênhkumrêx ne arÿm aminêje bõm amê gê ar aro'ã bikprõnh kêt. Tãm ne ja.

6

Me kute memã axwe pãnh jarênh.

¹ Be, jakam ije ar amã mÿjja 'õdjwÿ jarênhmã. Be, ar akam me kute Jeju mar'õ ajmã ajon axwe. Axwe gar arÿm pa 'amÿn tu apijãm kêt ne me kute Jeju mar kêt'ÿr o mrã. Kute kukjêr ne kum axwe pãnh jarênhmã 'ÿr o mrã. Mÿkam ne gar kute amim Jeju mar'õ'ÿr o amrãnh kêt?

² Be, dja gu me baje amim Jeju mar ï pykakam me kunĩ kukij ne memã axwe pãnh jarê. Jeju akubyn bõxkam gu me babê Metĩndjwÿnh nhõ me ja dja gu me me kunĩmã axwe pãnh jarê. Kam ar ga ne gar ren jakamdjwÿ me kute amim Jeju mar jaxwe ja'ã akuprõ ne kum axwe pãnh jarê. Djãm ar aje amim Jeju markam ajõ akrã mex kêt kam ne gar amikupa'ã me kute Jeju mar kêt mã meo mrã?

³ Be, Metĩndjwÿnh kadjy mrãnh djwÿnh kwÿ axwe. Dja gwaj ï memã axwe pãnh jarê. Kam ar ga ne gar ren jakamdjwÿ ren me kute amim Jeju mar'ÿr meo mrã. Nhym be, kati. Amikupa'ã ne gar me kute Jeju mar kêt mã meo mrã nhym me kute Jeju mar kêt kam arÿm memã axwe pãnh jarê.

⁴ Dja me kute amim Jeju mar'õ ajmã ne axwe jabej, kadjy dja gar me'õ kute amim Jeju marjao amiptã. Ar akam rax kêt'õo amiptã gê ar amã kukjan kum axwe pãnh jarê.

⁵ Ga ren ar amikam apijàm ne. Ar aje me kute Jeju mar kêtjamã me kute amim Jeju maro amrãnh prãmka ga ren ar amikam apijàm ne. Nhym be, kati. Amikam ar apijàm kêtka me ba ar amã ikabên ne. Ar ga ne gar aje amim Jeju markam ar akrã mex ne ate me kute Jeju mar kêt'ÿr meo mrã. Kwãrĩk wãnh. Ar ga ne gar ren me kute amim Jeju mar'õ jaxwe'ã akuprõ ne ren arÿm amim kukij ne ren arÿm kum axwe pãnh jarẽ.

⁶ Nhym be, kati. Ar aje amim Jeju mar ne gar me kute Jeju mar kêt'ÿr meo mrã. Ar aje Jeju kukwakam meo akamyja me'ÿr meo mrã nhym me arÿm memã axwe pãnh jarênho krĩ. Nhym kam me kute Jeju mar kêtja me'ã ar apumũnho kumex. Kam ne ba ipijà:m ne.

⁷ Ar aje amikupa'ã me kute Jeju mar kêt'ÿr meo amrãnhkam ne gar arÿm axwe amijo mrã. Axwe amijo amrãnhkam ga ren ar arÿm ate akrã. Me kute amim Jeju mar ren te ar anoo akno ga ren ar ate akrã. Me ren te ar abê mÿjjao akno ga ren ar ate akrã ren me kute Jeju mar kêt'ÿr meo amrãnh kêt.

⁸ Nhym be, kati. Ar ga ne gar me noo abiknor ne mebê mÿjjao abiknoro aba. Ar akamy ne gar ã aro ane.

⁹ Kwãrĩk wãnh gar amim,

—Dja ba te ijaxwe rã'ã nhym Metĩndjwÿnh arÿm amiwÿr ijo wabin ijo ba, anhÿr kêt. Kwãrĩk wãnh ã amim ajêx ne aminoo abiknoro anhÿr kêt. Mÿj xê dja Metĩndjwÿnh meo ba kêt?

Bir, me kute mjên djwÿnh kupa'ã nàr prõ djwÿnh kupa'ã kurẽ ba prãmja.

Nàr me kute mÿjjao metĩndjwÿnh karõ nhipêxmã amijarênho prãmja.

Nàr me kute mebê prôo àkĩnh nàr mjêno àkĩnhja.
Metĩndjwỳnh kute me jao ba prãm kêt.

Nàr me kute me kupêho ikwã kadjy me my kute
amijo me nire pyràkja.

Nàr me my kute me my kupêho ikwãja nàr
me nire kute me nire kupêho ikwãja.
Metĩndjwỳnh kute me jao ba prãm kêt.

¹⁰ Nàr me àkĩnhĩja.

Nàr me kute amim mỳjjao atom rũnh prãmja.

Nàr me kute kadjwati kangôkam* bibãnh prãmja.
Metĩndjwỳnh kute me jao ba prãm kêt.

Nàr me kute mebê me kurê kadjy me'ã kabên punu
prãmja.

Nàr me kute me noo biknor ne mebê mỳjjao prôt
prãmja.

Metĩndjwỳnh kute ò kàjkwakam me ja'ôo ba prãm
kêtkumrêx. Kwãrĩk wãnh amim ajêx ne aminoo
abiknor kêt ne amim,

—Dja ba te imã ijaxwe prãm rã'ã nhym
Metĩndjwỳnh arỳm amiwỳr ijo wabin ijo ba, anhỳr
kêt.

¹¹ Amrêbê gar akwỳ mekôt ã amijo ane. Nhym
kam Metĩndjwỳnh arỳm ar ajo kute mrãmri ne me
kute me põnh nhym me arỳm mextire pyràk. Nãm
arỳm amimexo ar ajo mex ne arỳm ar amã axwe
kêt jarê gar arỳm kum amexkumrêx. Ar aje tu
amim Bẽnjadjwỳr djwỳnhbê Jeju Kritu markam ne
arỳm ã ar ajo ane. Metĩndjwỳnh Karôo arỳm ã ar ajo
ane.

---

* **6:10** Mỳjja me kute o kôm ne kôt bibãnh kunĩja, kadjwati kangômê
uba kangômê, mỳjja kangô kunĩ ne me kum kadjwati kangô jarê.

Me ari prô, mjên kupa'ã kurê ba nêje kute me akre.

Mat 5.27; Ep 5.3; Kor 3.5

¹² Nã gãm ar abenmã,

—Apÿnh imã mÿjja kÿnh djàri dja ba kunïo iba nhym Metïndjwÿnh ajmã ijo kêtkumrêx, anhÿr ar o aba. Djãm ba ne ba amim anhÿr ar o iba? Kati. Djãm apÿnh imã mÿjja kÿnh djàri dja ba kunïo iban arÿm amijo mex? Kati. Gar amim,

—Apÿnh imã mÿjja kÿnh djàri dja ba kunïo iba nhym Metïndjwÿnh ajmã ijo kêtkumrêx, anhÿr ar o aba. Djãm ba ne ba amim anhÿr ar o iba? Kati. Dja ba imã mÿjja kÿnh ne arÿm ije o ibamã ne kam arÿm amiman amim,

—Kati. Dja ba mÿjja wão iban kam arÿm te ije kangamã, ane. Dja ba ã amimaro anen kam arÿm o iba kêt ne. Te imã kÿnh ba o iba kêt ne.

¹³ Nã gãm ar abenmã,

—Me tik kadjy ne djwÿ. Djwÿo me ajne kadjy ne me tik, anhÿr ar o aba. Nhym be, djwÿmê me tik kajgo. Metïndjwÿnh dja pyka mẽ o amrà nhym kêt ne. Nhym be, gwaj ba, djãm gwaj bakajgo? Kati. Mÿj kadjy ne gwaj ar baba? Bir, gwaj baje Bënjadjwÿr djwÿnh mar nhym kute ar gwaj bajo ba kadjy ne gwaj ar baba. Mÿj kadjy ne gwaj banhipêx? Djãm ga aje amjên djwÿnh kupa'ã ar akurê aba, nàr gwaj baje baprô djwÿnh kupa'ã ar bakurê babamã? Djãm ja kadjy ne Metïndjwÿnh gwaj banhipêx? Kati. Ta amikadjy ne gwaj banhipêx.

¹⁴ Metïndjwÿnh tÿxo arÿm akubyn Bënjadjwÿr djwÿnho tÿn ne. Ne kam gêdja gwaj badjwÿ kôt akubyn gwaj bajo tÿn.

15 Be, Kritu ne arÿm gwaj bajo kute apÿnh amikukràdjà pyràk. Kute arÿm ijo amikukràdjà pyràkkam djâm ije me kuprÿ mjên prãmjaio inõrmã? Kati. Djâm me ni kuprÿja mex? Kati. Kam ije me kuprÿo inõr prãm kêtikumrêx. Kritu kute arÿm ijo amikukràdjà pyràkkam ije me kuprÿo inõr prãm kêtikumrêx.

16 Amrêbê ne me bakukãmãre memã kum,
 “Ar ï abenã tÿm ne kam kute ï pydjì pyràk.”

Nãm ã me bakukãmãre memã ane. Ga, me kute me kuprÿ mjên prãmjaio ikwãkam abenã tÿm ne kam kute mrãmri ne ï typdji pyràk ja pumũ. Ja ne Kritumã mex kêt.

17 Nhym be, me Bënjadjwÿr djwÿnhmẽ typdjija ne me arÿm ta Karõkõt typdji.

18 Ar aje me'õ kuprÿo anõrmã on kum akàx ne kubê aprõt ne. Dja ga me kuprÿo anhikwãn arÿm aminhõ abikênh rax ne. Nhym be, aje mÿjjao adjàkĩnhkam ne ga amibu'ã meo ajkê. Nàr aje me'õnh bĩnkam nàr aje memã ajêxkam ne ga amibu'ã meo ajkê. Nàr, apÿnh me àpênh jaxwe 'õdjwÿkam me kute amibu'ã meo bikênh. Nhym be, me kute me kuprÿo ikwãkambit ne me kute aminhõ bikênh rax ne.

19 Djâm ar aje amimar kêt? Ga, Metĩndjwÿnh õ kikretikam ÿrja pumũ. Metĩndjwÿnh Karõ ne ar akamdjwÿ nhÿ. Mexti:re ne axwe kêtikumrêx ne ar akam nhÿ. Kàjkwakam Metĩndjwÿnh ne ar amã ano nhym nhÿ. Djâm ar aje ja mar kêt? Djâm ar ga dja gar amijo aba? Kati.

20 Metĩndjwÿnh arÿm pãnh raxo ar ajo pãnh ne ar ajo ba. Ga, kute Kra janor nhym pĩte'ykam tyk ne kute o ar ajaxweo pãnhja pumũ. Kute pãnh ra:xo ar

ajo pãnh ne ar ajo ba. Kam, dja gar katàt ar amijo aban adjukaprĩ nhym kam me arÿm ar apumũn amim,

—Be ga, me kute katàt Metĩndjwÿnh mar ne kôt kute amijo baja pumũ. Me ukaprĩkumrêx. Kam, ne me mrãmri Metĩndjwÿnh'ã ujarênhkumrêx ne. Arÿm imã kĩnhkumrêx, ane. Dja me ã ar akatàt pumũnhkam ane.

7

Me abenwÿr môr'ã ujarênh.

Ep 5.22; Kor 3.18; Idja 13.4

¹ Ar aje amrêbê nĩnh imã pi'ôk no'ôkkam ne gar mÿjja kwÿ jabej ikukij. Me kute abenwÿr môr jabej ikukij. Jakam dja ba arÿm kôt ar amã arê gar ama. Be, me abenwÿr môr kêt kam ne me kwÿ mexkumrêx.

² Nhym be, ar amy kunĩkôt ren aprô nhym ar anire kunĩkôt ren amjên. Mÿkam? Bir, me krãptĩ kute mjên djwÿnh kupa'ã nàr prô djwÿnh kupa'ã kurê ba prãm kam.

³ Ne kam ar amy, kwãrĩk wãnh ate anhikwãn aprôbê aminê kêt. Ar aniredjwÿ, kwãrĩk wãnh amjênbê ate anhikwãn kubê aminê kêt.

⁴ Mÿkam? Bir, djãm me abenwÿr bakam akubyn kuprÿkam kute amijo baja kôt kute amijo ba rã'ãn kute amidjwÿnhbit mar ne kute o bamã? Arÿm prô'ÿr bakam gêdja prôdjwÿ maro ba. Nhym prôdjwÿ amipãnh mjên maro ba.

⁵ Kam kwãrĩk wãnh aben bê ate ar anhikwãn aben bê aminê kêt. Ar aje abenmã akabên mex jarênhkambit dja gar apÿnh anhikwã. Nãm me kwÿ kute Metĩndjwÿnhmã amijajbur ne kum kabên'ã rĩt

kadjy apÿnh ikwã kryre. Ne kam ajte ro'ã ikwã. Me kute aben bê aminê'ã akati krãptîkam tÿx kêt. Tÿx kêt kam Xatanaj ren axwe'ã memã apné nhy m me ren arÿm rerekren ren arÿm prô djwÿnh kupa'ã amijo tê. Nâr mjên djwÿnh kupa'ã amijo tê. Nhy m be, kati. Dja gar apÿnh anhikwã: nhy m ajã akati ngrêrebit apêx gar kam ajte aro'ã anhikwã.

⁶ Djãm ar akunî abenwÿr amõrmã ne ba ar amã 'ã karõ? Kati. Ar akwÿ amã amijo anhÿr prãm kêt jabej amã amijã ma.

⁷ Ba iprô kêtja pumû. Ba amim,

—Me kunî ren kute ipyrak ne ren me mexkumrêx, ane. Metîndjwÿnh ne me kwÿmã tÿx jangij nhy m me kum amijã ma râ'ã. Nhy m me kwÿ tÿx kêt ne kum amijã ma kêt. Gêdja me ta kute amimar kôt abenwÿr ba nâr abenwÿr ba kêt jabej.

⁸ Ne kam ar aprõ kêt. Nâr, ar amjên kêt. Nâr ar anhikjê arÿm ty. Ba ar amã arê. Ga ren ar arã'ã ne ren aje ipyrak ne ren kam amexkumrêx.

⁹ Nhy m be, te amã amijã mamã ne abenwÿr amõr prãm. Abenwÿr ar amõr prãm kam dja gar tu abenwÿr mõ. Abenwÿr ar amõrkam amexkumrêx. Ar amã aben prãm kajgo ne mex kêt.

¹⁰ Nhy m be, ar ajõ arÿm abenwÿr amõrkam ba arÿm 'ã ar amã karõkumrêx. Bênjadjwÿr djwÿnh kumrêx ne imã arê ba kôt ar amã arê. Ar anire, kwãrîk wãnh amjên kanga kêt.

¹¹ Nâr kon, godja ar ajõ aje arÿm amjên kanga jabej ne ajte amã amjên prãm jabej. Dja ga amã akubyn amjên tûm kînh gê akubyn awÿr mõ. Nâr dja ga te o ane nhy m kum akînh kêt kwãrîk wãnh atemã amjên 'õdjwÿ jabej kêt. Me amydjwÿ, kwãrîk wãnh aprõ kanga kêt.

¹² Ne kam ar ajõ anhikjê kute Jeju mar kêt dja ba ar amã arê. Djãm Běnjadjwÿr djwÿnh ne imã arê ba arÿm ije ar amã arēnhmã? Kati. Ba ije markam dja ba ar amã arê. Ga abê Jeju kukwakam ikamy'õ arÿm aprõ nhym kute Jeju mar kêt. Ne kam ar aro'ã ar aba kadjy kum akĩnh. Kwãrĩk wãnh kanga kêt.

¹³ Ar anidjwÿ arÿm amjên nhym kute Jeju mar kêt. Ne kam ar aro'ã ar aba kadjy kum akĩnh. Kwãrĩk wãnh kanga kêt.

¹⁴ Mÿkam? Bir, amjên kute Jeju mar kêtja ne Metĩndjwÿnh arÿm amiwÿr o tẽ. Akôt ne amiwÿr o tẽ. Nhym ar ajõ aprõ kute Jeju mar kêtja ne Metĩndjwÿnh arÿm amiwÿr o tẽ. Akôt amiwÿr o tẽ. Ne ren amiwÿr o tẽm kêt nhym ren akradjwÿ Metĩndjwÿnh nokrekam mex kêt. Nhym be, kati. Akôt akradjwÿ Metĩndjwÿnhmã mex.

¹⁵ Nàr, gédja kute Jeju mar kêtja akanga jabej. Kwãrĩk wãnh wãm tẽ. Akmere, àpnhĩre ar, djãm aje arek 'ã angràn akaprĩ rã'ãmã? Kati. Arÿm kute akangakam on ate akrã. Gwaj badjumar mexmã ne Metĩndjwÿnh amiwÿr gwaj bajuw ne gwaj bajo ba.

¹⁶ Me nire ar, djãm mrãmri ar aje Jeju'ÿr ar amjêno akěxmã? Djãm arÿm aje mar? Kati. Aje mar kêt. Nàr, me my ar, djãm mrãmri ar aje Jeju kôt ar aprõo akěxmã? Djãm arÿm aje mar? Kati. Aje mar kêt.

¹⁷ Metĩndjwÿnh kute amiwÿr ar ajwÿr ne ar ajo bakam djãm aje aba djà kangamã? Kati. Djãm aje aprõ, amjên kangamã? Kati. Akuprÿkam djãm aje me'õ'ÿr amõrmã? Kati. Djãm aje adjàpênh djà kangamã? Kati. Ba ar amã arê gar ama. Dja

gar arek apÿnh aba djà, adjàpênh djàjakam amrãnh katàt rã'ã. Ja'ã ne ba me kute amim Jeju mar kunĩmã karõn memã arê. Apÿnh me kute Jejukõt ar aben pydjio ba djàrija kunĩkõt memã arê.

¹⁸ Djãm arÿm ar amy nhinhu kà rênh nhym Metĩndjwÿnh arÿm amiwÿr ar ajuw ne ar ajo ba? Kwãrĩk wãnh ar amy kà rênho bimirak kêt. Kwãrĩk wãnh memã,

—Imy nhinhu kào akuprõn 'ã kay gê kam arÿm kute adjàkamã imy kà djwÿnh pyrak, anhÿr kêt. Tu ar amy kà rênh rã'ã ne ar abê idjaer rã'ã. Djãm ar amy nhinhu kà tã nhym Metĩndjwÿnh arÿm amiwÿr ar ajuw ne ar ajo ba? Kwãrĩk wãnh ar amy kà rênh kêt.

¹⁹ Djãm me kute amimy kà nhinhu rênh nhym Metĩndjwÿnh arÿm me kam kĩnh? Kati. Djãm me amimy kà tã nhym arÿm me kam kĩnh? Kati. Nhym be, dja gar kabên man kõt ar amijo aba. Kute me kute katàt amijo ba'ã memã karõkõt, kabênja kõt dja gar amijo aba nhym kambit arÿm ar akam kĩnhkumrêx.

²⁰ Apÿnh ar adjàpênh djà tũm, ar aba djà tũm nhym Metĩndjwÿnh kute kam amiwÿr ar ajwÿr ne ar ajo ba. Kam ar ajo bakam kwãrĩk wãnh ar aba djà tũm kanga kêt. Dja gar mã Metĩndjwÿnh man arek ar aba djà tũm, ar adjàpênh djà tũmkam ar aba rã'ã ne.

²¹ Djãm me kute apa 'amÿnh ga tu memã adjàpênh kajgo ar aba nhym Metĩndjwÿnh arÿm amiwÿr ajuw ne ar ajo ba? Kwãrĩk wãnh adjàpênh pãnh kêt kam adjumar punu kêt. Adjumar mex ne arek kam adjàpênh rã'ã. Nhym kam me amã,

—Arÿm me kute amã ikra karomã, ane.

Dja ga kum,

—Ă. Bon ba arek mekôt ar iba, ane. Nhyim me arÿm amã ikra karo ga arÿm ga arek mekôt ar aban amim apê.

²² Kam, ar akwÿ ne me arÿm ar apa 'amÿ gar tu memã adjàpênh kajgo ar abaja. Kwârîk wãnh kam ar akaprî kêt. Kritu ne arÿm amiwÿr ar ajuw ne ar ajo ba. Gar kam ga kôt ar amijo aban akînhkumrêx. Nâr, ar akwÿ me'õ kute ar apa 'amÿnh kêt gar amim adjàpênh ar abaja. Kritu ne arÿm amiwÿr ar ajuw ne ar ajo ba kute mrãmri ne me'õ bēnjadjwÿr kute me pa 'amÿnh nhyim me kute katàt kabēn kôt ar amijo ba pyræk. Kritu ne arÿm ar ajo ba gar katàt kabēn kôt ar amijo aba.

²³ Ga, me kute arÿm me'õ pa 'amÿnhja pumũ. Nhyim me'õja arÿm 'ÿr bôx ne arÿm o pãnh ne o katon o aminhõ. Nhyim kam arÿm kum àpênh ar ba. Metîndjwÿnhdjwÿ ne kute pãnh raxo ar ajo pãnh ne ar ajo katon arÿm amim ar ajo ba. Ga, kute Kra janor nhyim kute pîte'ykam tyk ne kute o ar ajaxweo pãnhja pumũ. Pãnh ra:xja pumũ. Kam me kum Metîndjwÿnh kînh kêt kukràdjaja kwârîk wãnh ar amã kînh kêt gê me amikôt ar ajo ba kêt. Ga ren ar amã kînh nhyim ren me amikôt ar ajo ba ga ren ar arÿm aje mrãmri ne me'õ pa 'amÿnh ne mekôt ba pyræk.

²⁴ Akmere ar, apÿnh ar adjàpênh djà tũm, aba djà tũm nhyim Metîndjwÿnh kute kam amiwÿr ar ajo akêx. Kam kute amiwÿr ar ajo akêxkam kwârîk wãnh ar aba djà tũm kanga kêt. Dja gar tu amim Metîndjwÿnh mar tÿxkumrêx ne arek ar aba djà tũmkam ar aba rã'ã ne.

25 Me nire kraxje me'ô kute 'ÿr môr kêt râ'ã. Me'ã ne ije ar amã karômã. Ba ije markam dja ba me'ã ar amã karô. Djãm Bënjadjwÿr djwÿnh ne imã arê ba arÿm ije ar amã arënhmã? Kati. Ba ije markam dja ba ar amã 'ã ikabën jarê. Bënjadjwÿr djwÿnh kum ikaprîkam ne arÿm ije ikabën jarënh katàt kadjy ijo mex. Ba kam ba katàt ar amã arënhkumrêx.

26-27 Me kute gwaj baje amim Jeju marjao bikënh kumex gwaj batokry kumex. Kam, djãm arÿm amjên nàr arÿm aprô? Dja ga arã'ã. Kwãrîk wãnh kanga kêt. Nàr, djãm amjên kêt râ'ã nàr djãm aprô kêt râ'ã? Dja ga arã'ã. Kwãrîk wãnh amjên nàr aprô jabej kêt.

28 Nàr, ga kam arÿm me'ô nire'ÿr mō. Djãm kam ga arÿm amijo ajkën ajaxwe? Kati. Nhyim me my'ô 'ÿr mōrkam djãm nire axwe? Kati. Djãm arÿm amijo ajkën axwe? Kati. Ba ar amã arê gar ama. Dja gar abenwÿr mōn arÿm amikam ar adjumar punu, ar atokry kumex ma. Ar ajamãnhkrutkam ne ajte ar akrakam dja gar amikam adjumar punu kumex ma. Nàr, dja gar abenwÿr amōr kêt ne arÿm ar adjumar punu kumex mar kêt. Apydjikam adju-mar punun aje atokry kumex mar kêt. Ar adjumar punun ar atokry karô ne ba kukãm ijamak bën bit abenwÿr ar amōr nêje ar akukrà.

29-31 Akmere àpnhîre ar, ba ar amã arê gar ama. Pykakam mÿjja kunî dja ï kêt ne. Gwaj mÿjjao baba 'ikrãn ne. Kam, dja gwaj pykakam gwaj banhō mÿjja kunîkôt bajamak bën tÿx kêt. Godja arÿm aprô. Djãm aje o aba râ'ãmã? Kati. Dja ga o aba 'ikrãn ne. Kam kwãrîk wãnh kôt ajamak bën tÿx kêt. Nàr, godja arÿm amÿr jabej. Djãm amÿr

rã'ãmã? Kati. Dja ga arým 'ikrân ne. Kam, kwârîk wânh kôt ajamak bën tÿx kêt. Nâr, godja arým akînh jabej. Djâm akînh rã'ãmã? Kati. Dja ga akînh 'ikrân ne. Kam kwârîk wânh kôt ajamak bën tÿx kêt. Nâr godja ga arým pi'ôk kaprî pân h mÿjja mex'ô byr jabej. Djâm o aba rã'ãmã? Kati. Dja ga o aba 'ikrân ne. Kam, kwârîk wânh kôt ajamak bën tÿx kêt. Gwaj pykakam gwaj banhõ mÿjja kunîkôt bajamak bën tÿx kêt. Djâm gwaj baje o baba rã'ãmã? Kati. Dja gwaj o baba 'ikrân ne.

³² Mÿkam ne ba ar amã ikabën ja jarê? Bir, dja gar ikabën ja man arým pykakam mÿjja kôt ajamak bën tÿx kêt ne adjumar punu kêt.

Me prõ kêt ne me kute kàjkwakam Bënjadjwÿr djwÿnhmã àpênh kadjy amimar. O kînh kadjy kute amimar.

³³ Me arým prõ ne me kute pykakam mÿjja kadjy àpênh kadjy amimar. Kute prõo kînh kadjy kute amimar.

³⁴ Me nire arým mjênja ne atemã umar nhym me nire me'ô kute 'ÿr môr kêtja ne atemã umar. Me apÿnh umar. Mjên kêtja Bënjadjwÿr djwÿnhmã àpênh kadjy kute amimar. Nãm prîne kum amijã man Bënjadjwÿr djwÿnh mar 'ãno dja. Nhym be, arým mjênja pykakam mÿjja kadjy àpênh kadjy kute amimar. Nãm kute mjêno kînh kadjy kute amimar.

³⁵ Djâm ar akunî akuprÿmã ne ba ar amã ja jarê? Nâr, gar arým aprõkam nâr gar arým amjênkam, djâm kam ar akaprîmã ne ba ar amã ja jarê? Kati. Bënjadjwÿr djwÿnhmã prîne ar amexmã ne ba ar amã arê. Dja gar ikabënja man arým kum adjapênh

'ãno dja. 'Ãno dja nhym mÿjja'õ arÿm ar akunor kêt. Ja kadjy ne ba ar amã arê.

³⁶ Nâr, akra nhym mjên kêt rã'ã jabej ga arÿm kam adjumar mex kêt ne ar o aba. Arÿm abatàn h mex tẽn kum mjên prãm. Arÿm aje mjên mã arênh ne òr prãm jabej kum angã. Ga kam amex. Kwãrĩk wãnh ar abenwÿr mō.

³⁷ Nâr kon, akra kum me my prãm kêt ne aje me'õ mã òr prãm kêt. Aje amim akra'ã karõn amim, —Kati. Ba arek ikrao iba, ane. Jadjwÿ ne mex.

³⁸ Kam ne me kute mebê kra nê mexo me kute memã òr jakrenh.

³⁹ Metĩndjwÿnh kukràdjà kôt dja prõ mjên'ã ngrà. Mjên tĩnri 'ã ngrà. Nhym kam godja arÿm mÿjja'õ kubê kubĩ nhym tyk jabej. Dja kum me my 'õdjwÿ 'ÿr mōr prãm jabej arÿm 'ÿr mō. Dja me'õ kute amim Jeju marbit'ÿr mō.

⁴⁰ Ba kam bajbit 'ã amim,

—Nãm ren mjên kêt rã'ã nhym ren umar mex. Arÿm ajte mjênkam umar mex ngrire, ane. Nã bãm ã amim ane. Metĩndjwÿnh Karõ kute ijo bakam ba badjwÿ 'ã katàt ikabẽn jarê. Ja ne ba kuma. Tãm ne ja.

8

Me kute mÿjjao metĩndjwÿnh karõ nhipêxmã mry bôrja'ã ujarênh.

Kô k 13.2; Gar 5.13; Ped k 4.8; Dju k 3.18

¹ Me kute mÿjjao metĩndjwÿnh karõ nhipêxmã mry bôrja krêndjwÿ. Jadjwÿ ne gar abej ikukij. Gar imã,

—Djãm ar ije amim Jeju mar mỳjja karõmã mry bôrja kurmã? Nàr djãm ar ije kur kêtãm? ane. Jakam ije 'ã ar amã ikabên jarênhmã. Ar ga ne gar we,

—Djãm ar ino kêt? Djãm ar ijamakkre kêt? Arỳm ar ije mỳjja mar, ane. Nà, gwaj bakunĩ baje mỳjja kwỳ mar. Badjwỳ dja ba ar amã arẽ. Gwaj baje mỳjja kumex markam ne gwaj baje amibên prãm. Nhy m be, gwaj bamã aben jabêkam baje abenmã tỳx jangjênhõ tẽn kam baje amim Jeju mar mexo amũ aben kamên arỳm mar rax ne.

² Be, me kute mỳjja maro amibên prãm kam djãm mrãmri kute mỳjja markumrêx? Kati. Kraxje kute mỳjja mar mex kêt rã'ã.

³ Nhy m be, me'õ kum Metĩndjwỳnh jabê jabej, tãmja dja Metĩndjwỳnh amipãnh kuma.

⁴ Kam, me kute mỳjjao metĩndjwỳnh karõ nhipêxmã mry bôr kurja mỳj dja gwaj mar on? Mỳjjao metĩndjwỳnh karõ nhipêx kunĩ ne kajgokumrêx. Nhy m be, Metĩndjwỳnh pydji. 'Õdjwỳ kêt kumrêx. Ja ne gwaj kam kuma.

⁵ Mrãmri me kute arĩk apỳnh mỳjjamã metĩndjwỳnh jarênh. Kàjkwakam nàr pykakam mỳjja krãptĩkumrêx nhy m me kute arĩk kum metĩndjwỳnh, bẽnjadjwỳr djwỳnh jarênhõ ba.

⁶ Nãm me te mỳjja kumexmã metĩndjwỳnh jarê gwaj bamã ne Metĩndjwỳnh pydjibit. Me Babãm djwỳnh. Tãm ne kute mỳjja kunĩ nhipêx. Kute amikadjy gwaj banhipêx. Bẽnjadjwỳr djwỳnhbê Jeju Kritu pydji. Kôt ne mỳjja kunĩ kato. Gwaj badjwỳ kôt bakato. Ja ne ar aje mar. Badjwỳ ije mar.

⁷ Metîndjwÿnh pydjibit. Nhyim kam mÿjjao metîndjwÿnh karõ nhipêx ja ne kajgo. Ne kam djãm me kunĩ kute amim, “Mÿjjao metîndjwÿnh karõ nhipêx ne kajgo”, anhÿro ba? Kati. Me kwÿ ja ne me arĩk amim,

—Be, mÿjjao metîndjwÿnh karõ nhipêxbê metîndjwÿnh'õ. Nãm me kwÿ ã amim ane, kute Metîndjwÿnhkumrêx mar rerekre rã'ãkam. Ne kam arÿm mry bôrja krê. Ne kam arÿm amim,

—Be, mÿjjao metîndjwÿnh karõ nhipêxmã ne me kute mry bôrja. Kubê ne metîndjwÿnh'õ. Ba arÿm mekõt mryja krê. Arÿm ne ba Metîndjwÿnhkumrêxkam ijaxwe ne, ane. Me kute Metîndjwÿnhkumrêx mar rerekre rã'ãkam me ã amim ane.

⁸ Nhyim be, djãm gwaj baje Metîndjwÿnh mar tÿxkam ã amim ane? Kati. Gwaj ã amim anhÿr kêt. Gwaj baje mÿjja kunĩ krên kajgokumrêx nhyim ajmã kute kêt. Djãm gwaj baje mÿjja'õ krêno Metîndjwÿnh kôt ajkamẽ? Kati. Nâr, djãm gwaj baje krênkam ne Metîndjwÿnh gwaj bamã punu jarê? Kati. Nâr, djãm gwaj baje krên kêt kam ne gwaj bamã mex jarê? Kati. Mÿjja kunĩ ne me kute krên kajgo. Kam ajmã kute kêt.

⁹ Nhyim be, gora amijãno dja. Dja gar amid-jwÿnhbit maro aban arÿm tu mÿjja karõ nhõ mry krêno aba. Nok ga ren tu õ mry krêno abao ren me'õo akêx jabej. Nok ga ren me'õ kute amim Jeju mar rerekreja Metîndjwÿnhbê o akêx jabej nhyim ren ate ar ba jabej. Kam gora amijãno dja. Nok ga ren o me'õo akêx ne ren kam aje mÿjja kute me par tok nhyim me rôrôk pyræk.

¹⁰ Ga amim,

—Djãm ije mỳjjao metĩndjwỳnh karõ nhipêx nhõ mry krênkam Metĩndjwỳnhbê ajmã ikuten ijaxwe? Kati. Ije krênkam ajmã ikute kêt. Mỳjjao metĩndjwỳnh karõ nhipêx ne kajgo. Õ mrydjwỳ ne kajgo, anhỹro aba. Aje amim anhỹro abakam ne ga tu mỳjjao metĩndjwỳnh karõ nhipêx nhõ kikretikam tẽn me ikõ'ã nhỹ. Nhỹ:n arỳm õ mry krê. Nhym arỳm me'õ kute amim Jeju mar rerekre awỳr bõx ne arỳm amim omũ. Djãm kute 'ã amim karõ kêt mã got? Kati. Dja amim,

—Je, ba badjwỳ krêno iba, ane. Kute Metĩndjwỳnh mar rerekreja dja amim anen arỳm krêno ba.

¹¹ Ga amim,

—Djãm ije mỳjjao metĩndjwỳnh karõ nhipêx nhõ mry krênkam Metĩndjwỳnhkumrêxbê ajmã ikuten ijaxwe? Kati. Ije mry krênkam ajmã ikute kêt. Mỳjjao metĩndjwỳnh karõ nhipêx ne kajgo. Õ mry ne kajgo, anhỹro aba. Ne kam tu mỳjja karõ nhõ mry krê. Nhym kam aje me'õo akamyja kute Metĩndjwỳnh mar rerekreja arỳm apumũ. Ta kute anhỹr djwỳnh rãm arĩk amim,

—Mỳjjao metĩndjwỳnh karõ nhipêxbê metĩndjwỳnh'õ. Dja ba õ mry krên arỳm Metĩndjwỳnhkumrêxbê ajmã ikuten arỳm ijaxwe, anhỹro ba. Ta kute arĩk amim anhỹro ba ja ga arỳm tu nokrekam mỳjja karõ nhõ mry krê. Nhym arỳm apumũn amim,

—Ga, me'õ kute Metĩndjwỳnh mar tỳx kute mỳjja karõ nhõ mry krênja pumũ. Je, ba badjwỳ kuro iba, ane. Ne kam arỳm tu mỳjja karõ nhõ mry krê. Kritu kute utàr kadjy arỳm axwe pãnh ty. Akamy kute amim Jeju mar rerekre jaxwe pãnh ty. Ga

krê nhym arÿm akudjwa kukrê. Kukrên arÿm arîk amim, “Ijaxwe”, anhÿro ba.

¹² Akamy kute amim Jeju mar rerekreja ta kute arîk amim,

—Dja ba mÿjja karô nhô mry'ô krên kam ajmã ikuten ijaxwe, anhÿro ba. Ga mÿjja karô nhô mry krê nhym arÿm akudjwa kwÿ krên arÿm arîk amim, “Ijaxwe”, anhÿro ba. Nhym kam Kritu arÿm ga amã, “Ajaxwe”, ane. Ga ren krên kêt nhym Kritu ren amã ajaxwe jarênh kêt. Nhym be, kati. Ga krê nhym Kritu arÿm amã, “Ajaxwe”, ane.

¹³ Kam mÿj ne ba ren ba nê. Bir, ba ren mÿjja karô nhô mry krê nhym me'ô kute amim Jeju mar rerekre ren ikudjwa kukrên ren amim, “Ijaxwe”, ane ba ren kam ajte krên kêt kumrêx. Me kute ipumÿnh ne ikudjwan kute amim, “Ijaxwe”, anhÿr karô dja ba ajte krên kêt kumrêx.

9

Jeju kute Paur janor'ã kute memã amijarênh.

¹ Djãm mrãmri ne ba we imã mÿjja kÿnh ne ije o ibamã nhym me we ipa 'amÿ ba we te ije o ibamã? Kati. Ba ne ba ije o iba kêt. Djãm mrãmri ne we Jeju ta kute ijanor kêt? Kati. Mrãmri ne ta kute ijanorkumrêx. Djãm mrãmri ne ba we ije gwaj banhô Bênjadjwÿr djwÿnh pumÿnh kêt? Kati. Mrãmri ije omÿnhkumrêx. Kum idjâpênhkam djãm 'ÿr ije ar ajo akêx kêt got? Ba ne ba Jeju'ÿr ar ajo akêxkumrêx.

² Wãnh ar abu'ã me wã ijã,

—Kati. Jeju kute Paur janor kêt, ane. Ije Kritu'ÿr me wão akêx kêt kam ne me ã ijã ane. Djãm ar ga ne gar ijã ane? Kati. Ar ga ne gar aje ijã anhÿr

kêt. Mÿkam? Bir, ba ne ba Kritu'ÿr ar ajo akêx. Dja gar akubyn amikôt amijo tên ba ije Kritu'ÿr ar ajo akêxja ma. Ne arÿm amim,

—Mrãmri ne Kritu kute Paur janorkumrêx. Ga, Paur kute Kritu'ÿr ijo akêxja pumũ, ane. Dja gar ã amim ijã ane.

Me kute ren Paurdjwÿo djuw mex'ã kute memã amijarênh.

³ Ar akwÿ ne gar we abenmã,

—Djãm gwaj baje Paur aro djuw mexmã? Ar kute gwaj bamã kukràdjã jarênh pãnh aro djuw mexmã? Kati. Kwãrĩk wãnh gwaj o pãnh kêt. Djãm Jeju ne Paur jano got? Kwãrĩk wãnh gwaj Paurmã o pãnh kêt, ane. Ar akwÿ ã ijã ane. Me kwÿ jamã ije jakam amijarênhmã.

⁴ Jeju kute ar 'õdjwÿ janorja ar awÿr bôx ne ar amã kukràdjã jarê. Gar kam pãnh arkum mÿjja ngã nhym ar kukrên o ikõ. Nhym be, ar ba, djãm ar bajbit ne gar ren ar imã o pãnh kêt got? Ar ije amã kukràdjã jarênhja gar ren ar imã o pãnhkumrêx.

⁵ Ar kute ni kute amim Jeju mar'ÿr mör ne mã amikôt o ba. Djãm kam bajbit ren iprõ'ÿr imör kêt got? Ba ren iprõ'ÿr imörkumrêx. Wãnh ne Jeju kute ar anor 'õdjwÿ ar memã arênhö ban mã prõ japrôn o ba. Jeju kôt axikôt ar apôxdjwÿ. Pedrudjwÿ. Idji 'õdjwÿbê ne Xepa. Wãnh ne ar mã prõ japrôn o ba.

⁶ Jeju kute ar 'õdjwÿ janorja ar ar awÿr bôx ne ar amã arê gar arÿm memã kabêno pãnh. Nhym be, bamê Banabemê ne bar ije ar amã pãnh'ã idjã'wÿr kêt. Ar idjã'ÿr pãnh ne bar amim inhö pi'ök kaprĩ jamÿ. Djã ne ba ren ar amã ikabên pãnh'ã

idjà'wÿr kêt? Kati. Ba ren ar amã ikabên pãnh'ã idjà'wÿrkumrêx.

⁷ Ga, me krâkamngônhja pumû. Nhÿnh got krâkamngônh'ô me 'ÿr prôt ba ne ta ô pi'ók kaprïo kute amim djwÿ, mÿjja jamÿnh? Kati, kute anor djwÿnh nhô pi'ók kaprïo ne amim mÿjja jamÿ. Kute me aêro ba nhym kute pãnh memã pi'ók kaprï nhôro ne me amim mÿjja jamÿ. Ga, ajte me kute pidjô kre nhym nep nhym me kute kurja pumû. Djãm pidjô nep nhym me kute kur kêt got? Ga, nep nhym me kute kre pãnh kute krênja pumû. Ga, ajte me kute mrykí'ãtomtio djuw mexo baja pumû. Djãm kute kã kangô kwÿo kôm kêt got? Kute kwÿo kôm kumrêx. Kute o djuw mex pãnh kute kwÿo kôm kumrêx.

⁸ Ba ibê pykabê me'ô kajgo ne ba ar amã ja jarê. Nhym kôt Metïndjwÿnhdjwÿ ar amã arê.

⁹ Kamã ne amrêbê: me bakukãmãre Môjdjê memã 'ã karô. Nãm Metïndjwÿnh kukwakam memã 'ã karôn memã kum,

“Mryti kute ituo me amã bàygogo ngãnho tẽmkam kwãrîk wãnh ajkwabê ijê djà inhumã adjàr kêt.

Kwãrîk wãnh ta àpênh pãnh ô kwÿ krê.”

Nãm ã memã ane. Djãm Metïndjwÿnh kute mrybit mar?

¹⁰ Djãm kute gwaj bamar kêt? Kati. Kute gwaj badjwÿ gwaj bamar. Gwaj bajã ne kabên jarê. Kam, gê pur kre djwÿnh àpênh ar bakam tu amim djwÿ kwÿ kamnhïxkumrêx ne djwÿ tÿxkam amim kwÿ byrkumrêx. Kute kre pãnh kwÿ byrkumrêx. Gê djwÿ ngãnh djwÿnhdjwÿ àpênh ar bakam tu

amim djwý kamnhĩxkumrêx. Ne àpênh pãnh amim kwý byrkumrêx.

¹¹ Ar badjwý ne bar arým ar amã Metĩndjwýnh kabên jarê. Bar ren ar abê pãnh byrkumrêx. Ar ije mrãmri ne me kute purkam 'y kre pyræk. 'Y ingrôt ne abatành ne arým ngrà. Nhym kam me êo môn arým amim kwý by. Ar badjwý ne bar ar amã Metĩndjwýnh kabên jarê. Djãm ba ren ar ije pãnh ar akutã mýjja'õ byr kêt got? Ba ren ar ije ar abê pãnh byrkumrêx.

¹² Me'ôdjwý ne me ar awýr bôx ne ar amã Metĩndjwýnh kabên jarê. Ne kam ajte ar amã pãnh'ã a'uw gar tu memã mýjja ngã. Me kute ar amã arênh pãnh tu memã mýjja ngã. Ar badjwý ar ibê ar anhôbikwakumrêx ne bar ar amã Metĩndjwýnh kabên jarê. Mýkam ne gar ren ar ibê pãnh nê? Djã ne bar ren ar amã 'ã a'uw gar ren ar ibê pãnh nê? Kati. Gar ren ar ibê nê kêt. Gar ren ar ikabên pãnh ar imã mýjja ngã bar ren ar abê byrkumrêx.

Nhym be, kati. Ar ba ne bar ije ar abê pãnh byr kêt. Te mýjja prãm ar ikangõ. Te ar idjà'wýr ar ikangõ. Bar amim,

—Kati. Ba ren ar memã Kritu'ã ujarênh ny jarên iby ren memã pãnh jarê nhym ren me abenmã, “Je, mýkam ne Paur gwaj bamã Kritu'ã ujarênh ny jarên ajte gwaj bamã pãnh jarê”, ane. Ne ren abenmã ja jarên ren arým Kritu mar rerekre. Nã bãm ar ã amim anen kam ar ikabên pãnh jarênh kêt ne.

¹³ Be ga, Metĩndjwýnh nhõ kikretikam me àpênh ku'êja pumũ. Me kute kikretikam mýjjao memã àpênh pãnh. Me kute kikretikam Metĩndjwýnhmã

mry par ne kute bôro ku'êja kute àpênh pãnh amim
mry kwỳ 'yr. Ja ne gar arỳm aje mar.

¹⁴ Kôt ne Bênjadjwỳr djwỳnh arỳm memã 'ã karõn
memã kum,

—Gê me kute memã ujarênh ny jarênhja pãnh
amim me kutã mỳjja kwỳ byn õ kwỳ krên mex, ane.

¹⁵ Nnym be, ba ne ba ije ar amã 'ã idjà'wỳr kêt.
Nàr djãm arỳm jakam ije ar amã idjà'wỳr kadjy ne
ba ã ar amã ikabêno anen ã ar amã pi'òk no'òko
ane? Kati. Ba ne ba memã Kritu'ã ujarênh ny jarên
pãnh jarênh kêt. Ne kam ikĩnhkumrêx. Gar ren imã
o pãnh ba ren arỳm ikĩnh kêt ne ren kam ikapřire.

Metĩndjwỳnhmã àpênh'ã kute memã amijarênh.

¹⁶ Nnym be, kàj bê ije ar amã ujarênh ny jarênh
ibakam djãm ba ne ba amim 'ã karõn amim,

—Ba dja ba memã arê, ane? Kati. Mỳkam? Bir,
Metĩndjwỳnh ta ne imã idjàpênh djà'ã karõ ba te
akubyn ije aminêmã. Ba ren aminên amim,

—Kati, ba memã ujarênh ny jarênh kêt, ane
nyym ren pãnh arỳm imã kapřĩ jadjà ba ren kam
ikapřĩkumrêx.

¹⁷ Godja ba imã memã arênh kĩnhkôt memã arê
nyym pãnh arỳm imã ikĩnh djà ngã. Nnym be, dja
ba imã memã arênh kĩnh kêt kam tu memã arênh
iba. Mỳkam? Bir, Metĩndjwỳnh ta kute tu imã 'ã
karõkumrêx kam. Kam ne ba tu memã arênhkumrêx.

¹⁸ Ije ikabên pãnh jabej kêt kam mỳj dja ijo kĩnh?
Bir, ije memã Kritu'ã ujarênh ny jarênh ne memã
pãnh jarênh kêt kam ne ba ikĩnhkumrêx. Me kute
amã amijo à'wỳrja ne me amijo a'uw nyym be,
bajbit ne ba ije amijo idjà'wỳr kêt. Kam ne ba ikĩnh.

19 Djãm pykakam me'õ ne ipa 'amỳ ba kum apên arỳm memã Jeju jarênhõ iba? Kati. Me'õ ne kute ipa 'amỳnh kêt. Ba ne ba memã arênhõ iba. Te me'õ kute ipa 'amỳnh kêt ba imã me kĩnh. Imã me kunĩ kĩnh ne ije memã arênhõ iba. Ije mrãmri ne me'õ kute amijo me kunĩ nhõ àpênh djwỳnh pyræk. Imã me kunĩ kĩnh ne me kunĩmã arênhõ iba. Dja ba me kunĩmã arên arỳm Jeju'ỳr me krãptĩo akêx.

20 Dja mebê idjaer jabej ba ba amijo mebê idjaer pyræk. Ije Jeju'ỳr mebê idjaer kwỳo akêx kadjy ba ã amijo ane. Me kute Môj djê kukràdjà mar tỳx jabej ba ba amijo ije Môj djê kukràdjà mar tỳx. Ije me kwỳo akêx kadjy ba ã amijo ane.

21 Nàr me kute mebê idjaer kukràdjà mar kêt jabej ba ba amijo ije mebê idjaer kukràdjà mar kêt. Ije me kwỳo akêx kadjy ba ã amijo ane. Djãm kam ije Metĩndjwỳnh kukràdjà 'amỳnh rerekre? Kati. Ije Metĩndjwỳnh kukràdjà 'amỳnh tỳx ne Kritu kukràdjà 'amỳnh tỳxkumrêx.

22 Me rerekremã ba ba amijo irerekre pyræk. Ije me rerekre kwỳo akêx kadjy ba ã memã amijo ane. Me kunĩmã ije amijo me uræk. Ije amijo me uræk kunĩkôt dja ba Jeju'ỳr me kwỳo akêx jabej.

23 Dja ba amijo me uræk ne memã ujarênh ny jarê nhym me arỳm amim kuma. Ba kam arỳm amim ikĩnh djà by, Metĩndjwỳnh kute memã me kĩnh djà nhôrja amim kuby, me ro'ã kuby.

24 Be ga, me kute aben rer djàja pumũ. Kam me kute aben rer kadjy me kunĩ prôt. Nhym be, me'õ pydjibit me kunĩ ren arỳm amim kĩnh djà by. Krãdjêja by. Djãm ar aje ja mar kêt? Ar gadjwỳ dja gar Jeju man kôt ar amijo aba. Atỳx ne kôt amijo

aba ne amã djukanga kêt. Dja ga anen arým akĩnh djà byrkumrêx. Metĩndjwýnh kute memã kĩnh djà nhõrja byrkumrêx.

²⁵ Nhyam kam me kute me rer prãmja kunĩ ne me kadjy amijangri tỳx. Kute kĩnh djà punu byrmã. Kute pi'ôo krãdjê byrmã amijangri tỳx. Nhyam be, gwaj ba ne gwaj baje bakĩnh djà punu prãm kêtja byrmã. Kadjy gwaj Metĩndjwýnhmã amijangri tỳx ne katàt ar amijo baba. Nok gwaj ren kum amijangri kêt ne ren Metĩndjwýnhmã bamex kêt nhyam ren gwaj bamã kĩnh djà nhõr kêt.

²⁶ Djãm ije mrãmri ne me arĩk prõt pyræk ne amikukãm ikĩnh djà mar kêt got? Ba amikukãm ikĩnh djà mar 'ãno djan Metĩndjwýnhmã apê. Djãm me ajbit ije me akre? Djãm ije amijakre kêt got? Ne ba ren amijakre kêt ne ren ije mrãmri ne me bit kute ikra krão me titikmãn kòkremã ukabêr kajgo pyræk ne ren ikajgo mexi.

²⁷ Nhyam be, kati. Nã bãm mã amijakren mã amikukràn amim,

—Je, djãm ije amidjwýnhbito kĩnh ne ijaxwemã? Kati. Kwãrĩk wãnh ijaxwe kêt, anen mã akubyn aminê. Ne kam ije mrãmri ne me ta kute amiti-tik pyræk. Ne mã amijakren arým amiman katàt amikabên kôt ar amijo iba. Ije mrãmri ne me kute me pa 'amýnh nhyam me kute katàt me kabên mar ne mekôt amijo ba pyræk. Ne ba ren me ajbit jakren ren amijakre kêt ne ren arým ate amijo iba. Nhyam kam Metĩndjwýnh ren arým imã,

—Djãm amã dja ba kĩnh djà ngã? Kati. Ije amã õr prãm kêtumrêx, ane.

10

Memã mebê idjaer tũm'ã ujarênh.

Idja 3.8; Djuda 5

¹ Be, akmere, àpnhĩre ar, ar aje mar kêt karõ ne ba ije ar amã me bakukãmãre'ã idjujarênhmã. Amrêbê: ne me bakukãmãre kapôt kukritkam mō. Metĩndjwỳnh ne me kadjy kakrã nhípêx nhym me kunĩ kakrã parbê mō. Nhym kam ngô raxbê pyka kêt aprakamã memã ajkij nhym me kam ngô bikjêrkôt mōn rê.

² Me kunĩ Môjdjê kôt ar amijo ba. Ga, me kute ngômã gwaj bajangjênhja pumũ. Nhym me gwaj bajã amim,

—Ga, me arỳm kute Jeju mar ne kôt amijo baja pumũ, ane. Me bakukãmãredjwỳ kunĩ Môjdjê kôt ar amijo ba ne kakrã parbê mōn ajte ngô parbê mōn rê.

³ Metĩndjwỳnh memã djwỳ jano nhym axidjuw nhym me kunĩ djwỳ jabit kuro ba. Nhym ta ajte memã ngôo kato nhym me kunĩ ngôo jabitō kōm ar o ba.

⁴ Metĩndjwỳnh nhõ kên ne mekôt ar ba nhym me kôt ngôo kōm ar o ba. Kên ja ne Kritu'ã amijakre.

⁵ Nãm Metĩndjwỳnh te meo djuw mexo ban me kunĩkam kĩnh kêt. Nãm me kwỳ ngrêrebitkam kĩnh. Ne me krãptĩkam kĩnh kêt nhym kam me arỳm ty. Nhym wãnh me kapôt kukrit kunĩkôt me tyk jangij nhym me krã wãnh kumex. Me tykkôt ne gwaj Metĩndjwỳnh mekam kĩnh kêtja ma.

⁶ Mỳj kadjy ne gwaj baje me bakukãmãre marmã? Bir, dja gwaj me kuman arỳm me kudjwa ã anhỹr kêt ne bamã mỳjja punu prãm kêt.

7 Kam kwârîk wânh me kwỳ kudjwa kêt ne mỳjjao metîndjwỳnh karõ nhípêxmã amijarênh abak kêt. Amrêbê: ne me me bakukãmãre'ã ajarênh memã kum,

“Me mry karõmã mry bôn kukrênh kam kôt kômo nhỹ. O nhỹ:n kam kàjmã dja. Kàjmã djan ajte mry karõmã tor ne kam kînh katio nhỹ”,
ane.

Ga, me kute amrêbê: memã 'ã ujarênh nhym me bakukãmãre kute 'ã pi'ôk no'ôkja pumũ.

8 Nãm me mjên djwỳnh kupa'ã nâr prõ djwỳnh kupa'ã kurê ba. Kwârîk wânh gwaj me kudjwa kêt. Me bakukãmãre kwỳ ã anen kam akati pydjikam arỳm ty. Krãptî: kubê 23.000 arỳm ty.

9 Nãm me kwỳ ajte amim,

—Ba ijaxwe mex gê goja ijo ajkê. Goja Metîndjwỳnh mrãmri kute ipumũnh jabej goja ijo ajkê, anhỹro ba. Nãm me amim anhỹro ba: nhym kangã krãptî arỳm bõx ne me imex ne. Kwârîk wânh gwaj me kudjwa ã bakabêno anhỹr kêt.

10 Me kwỳ Bênjadjwỳr djwỳnhmẽ õ àpênh ar'ã kabên ar ba. Bênh prîkam 'ã kabên ar ba. Kwârîk wânh me kudjwa kêt. Nãm me'ã kabên ar ba: nhym Metîndjwỳnh arỳm me'ỳr kadjy mrãnh djwỳnh jano nhym me arỳm me'ỳr bõx ne arỳm me imex ne.

11 Mỳkam ne mỳjja ã me bakukãmãreo anhỹro ba? Bir, gwaj baje amijã mỳjja mar kadjy. Nãm me me'ã pi'ôk no'ôk gwaj arênh maro baba. Arỳm pykakam me kute aminhinomã amimênh djà nhõ akati bõx 'ỳr gwaj mỳjja'ã pi'ôk no'ôk jarênhja maro baba. Dja gwaj amikajmãtã mỳjja man arỳm bamã bajaxwe

pyma. Me kute gwaj babê bajaxwe pyma kadjy ne me arÿm me'ã pi'ók no'ók ne.

¹² Dja gar amijã ano tÿx. Nok ga ren ar ajõ amim, —Ba ne ba itÿxkumrêx. Ije me kudjwa ã ijaxweo anhÿr prãm kêt, anhÿro aba. Nok ga ren ar te amityx jarên ren arÿm me kudjwa ren ajaxwe ar aba.

¹³ Nhym be, jakam ne me ar ajaxwe'ã ar amã àpnênh ba. Djãm ar gajbit ar ajaxwe'ã ar amã àpnênh ba? Kati. Nãm ar ajaxwe'ã ar amã àpnênh ban tãm'ã me kunĩmã àpnênh ba. Nhym be, Metĩndjwÿnh ne kute gwaj bamar ne kabênkumrêx. Amikabên kôt dja mrãmri gwaj bajo djuw mexkumrêx ne gwaj bajã ukanga kêt. Dja me te axwe'ã ar amã àpnênh ba nhym arÿm ar amã tÿx jadjà nhym kam me tÿxo kute ajakrenh prãm kêt. Gar kam arÿm memã akàx ne ajmã akute kêt.

Me kute mÿjja karõmã amijarênh nêje kute me akre.

Ap 9.20

¹⁴ Kam akmere ar, imã ar ajabêkam ne ba ar amã ikabên jarê. Godja me mÿjjao metĩndjwÿnh karõ nhipêxmã amijarênh prãm kwãrĩk wãnh mekôt amijo anhÿr kêt ne on memã akàx.

¹⁵ Ar akrã mexkam ne ba ar amã ikabên jarê. Goja ije kôt arênh jabej dja ga ikabên mexmã akato.

¹⁶ Gwaj baje ngônhrãkam pidjô kangô'ã Metĩndjwÿnhmã amikĩnh jarêho bakrĩ nhym kôt gwaj bajo djuw mex gwaj bakĩnhkumrêx. Gwaj baje o bakõmkam arÿm Kritu kamrô'ã kangô jakre. Ne kam arÿm Kritu kamrô prõt ne tyk baje mar pydji. Ne baje djwÿ kokjêr ne krênkam arÿm Kritu

nhĩ'ã djwỳ jakre. Ne kam arỳm me kute Kritu pĩte'y'ã nhôr nhym tykja baje mar pydji. Mrãmri ikabẽnkumrêx.

¹⁷ Gwaj Kritu pydji'ã djwỳ jakren pydjın kubyn bakunĩ kukrê. Te bakrãptĩn kute gwaj banhĩ pydji pyrãk. Ne kam baje djwỳ pydjija kwỳ krênkôt baro'ã Kritu mar pydji.

¹⁸ Ga, me bakukãmãrebê idjaerjadjwỳ pumũ. Me kunĩ Metĩndjwỳnhmã mry bôrja krê. Me kute krênkam arỳm ro'ã mar pydji.

¹⁹ Mỳj ne ba ije me kute mỳjjao metĩndjwỳnh karõ nhipêx'ã ar amã arênhmã? Bir, mỳjjao metĩndjwỳnh karõ nhipêx tĩn ne ar ba kêt ne kajgo. Me kute kum mry bôrdjwỳ me kute kur kajgo.

²⁰ Nhym be, me kute Metĩndjwỳnh mar kêtja ne me mỳjjao metĩndjwỳnh karõ nhipêxmã mry bôr ne kum amijarêngo ba. Djãm Metĩndjwỳnhmã ne me amijarêngo ba? Kati. Me karõ punu ar bajamã ne me amijarêngo ba, Xatanaj nhõ àpênhjamã amijarêngo ba. Me mỳjjao metĩndjwỳnh karõ nhipêxmã amijarêngo ban kam me karõ punu ar bajamã amijarêngo ban kam arỳm mar pydji. Ne kam 'ã typdji. Djãm kam ar aje me kudjwa me karõ punu mar pydjın 'ã atypdji prãm? Kati. Ja ne ba ar abê uma.

²¹ Djãm ar aje Bẽnjadjwỳr djwỳnh nhõ ngônhrãkam pidjô kangôo akôm prãm ne ajte me karõ punu nhõ ngônhrãkam pidjô kangôo akôm prãm? Kati. Djãm aje Bẽnjadjwỳr djwỳnh nhõ djwỳmã akrĩ prãm ne ajte me karõ punu nhõ mrymã akrĩ prãm? Kati. Kwãrĩk wãnh.

²² Dja gwaj ari amijo akêxo ane nhym Bẽnjadjwỳr djwỳnh arỳm gwaj bakam ngryk ne. Te ta gwaj

bajã pydji prãmje arÿm ngryk ne. Djãm gwaj batÿxo baje akrenh got?

Me katàt ar amijo ban ukaprĩ'ã kute memã karõ.

Mat 20.28; Rô 15.1; Pir 2.4

²³ Nã gãm ar abenmã,

—Ba apÿnh imã mÿjja kĩnh djàri kunĩo iba nhym Metĩndjwÿnh ajmã ijo kêtumrêx, anhÿro aba. Djãm ba ne ba ije amim anhÿr? Kati. Djãm apÿnh imã mÿjja kĩnh djàri dja ba kunĩo iban arÿm amijo mex? Kati. Gwaj bamã mÿjja kĩnh kunĩo babakam djãm kunĩkôt baje amim Jeju mar mex? Djãm kôt gwaj baje mar mexo amũ amikamênh? Kati. Kunĩkôt gwaj baje amũ amikamênh kêt.

²⁴ Kwãrĩk wãnh amidjwÿnhbit mar kêt. Ne aje mÿjjao abamã ar amibu'ã me ama. Me aman kam mÿjja man amim,

—Ba ren o iba nhym ren me arÿm 'ã ipumũ ne ren arÿm Jeju mar prãm kêt. Kam, dja ba o iba kêtumrêx, ane. Dja ga ã me maro anen arÿm o aba kêtumrêx. Nàr, ga amim,

—Dja ba o iba nhym me arÿm 'ã ipumũn arÿm kum Jeju mar prãmumrêx. Kam, tãm dja ba o ibakumrêx, ane. Dja ga ã me maro anen kam arÿm o abakumrêx.

²⁵ Ga, me kute memã mry nhõr djàja pumũ. Kam ne me mÿjjao metĩndjwÿnh karõ nhipêx nhõ mry memã kungã ne mry kajgo tu o akàn kungã. Ga kam mry nhõr djàkam bõx. Aje mry'õ byrmã bõx. Tu mry byn krê. Kwãrĩk wãnh amim me kukjêr ne memã kum,

—Djãm mÿjjao metĩndjwÿnh karõ nhipêx nhõ mry? anhÿr kêt.

26 Amrêbê: ne me bakukãmãre memã kum,
 “Pykamê pykakam mỳjja kunĩdjwỳ, mỳjja kunĩ ne
 Metĩndjwỳnh nhõ mỳjja”, ane.

Ja dja ga aman me kukjêr kêt. Tu abyn krê. Kwãrĩk
 wãnh amã uma kêt.

27 Nàr, ajtekam godja me'õ kute amim Jeju mar
 kêtja amã kràn amã,

–Dja ga ikutã anhõ kwỳ krê, ane ga kum, “Ã”,
 ane. Tu kute amã mỳjja jarênh kunĩ krê. Kwãrĩk
 wãnh kum,

–Djãm me karõ nhõ? anhỹr kêt. Dja ga amim,

–Mỳjja kunĩ ne Metĩndjwỳnh nhõ, ane. Dja ga
 amim anen tu krê.

28 Nhyim be, godja amũ me'õdjwỳ nĩnh bõx ne
 amã,

–Be, ja ne me mỳjjao metĩndjwỳnh karõ
 nhipêxmã kubõ ga krê, ane. Kwãrĩk wãnh kam
 krên kêt. Me'õja ne arĩk amim,

–Dja ba me karõ nhõ mry krên arỳm ajmã
 ikuten ijaxwe, anhỹro ba. Ga ren omũnh nhiràm
 arek mỳjja karõ nhõ mry krê nhyim ren arỳm
 akudjwa kwỳ krê. Ren kwỳ krên ren arỳm amim,
 “Ijaxwe”, anhỹro ba. Mrãmri ne pykamê kam mỳjja
 kunĩdjwỳ, mỳjja kunĩ ne Metĩndjwỳnh nhõ mỳjja.

29-30 Nhyim be, djãm aje amidjwỳnhbit marmã?
 Kati. Me'õjadjwỳ dja ga aman omũnh nhiràm krên
 kêt. Nok ren akudjwa kwỳ krên ren arỳm amim,
 “Ijaxwe”, anhỹro ba. Ga ren amidjwỳnhbit ma
 nhyim ren me'õ bõx ne amã kabên ga ren amim,

–Je tô mỳkam ne me'õ imã kabên ne ikunoro
 dja? Arỳm ba mry ja'ã Metĩndjwỳnhmã amikĩnh
 jarê. Ba tu omũnh nhiràm kukrê, ane. Kwãrĩk

wãnh amidjwýnhbit mar ne omũnh nhiràm krên kêt.

³¹ Ga dja ga katàt ar amijo aban adjukaprĩ. Aje anhõ kwý krên ne akõmkõt nàr aje anhõ mýjja kunõ abakõt katàt ar amijo aban adjukaprĩ. Nhy m kam me arým apumũn amim,

—Be ga, me kute katàt Metĩndjwýnh mar ne kõt amijo baja pumũ. Me ukaprĩkumrêx. Kam, mrãmri ne me Metĩndjwýnh'ã ujarènhkumrêx. Arým imã kĩnhkumrêx, ane. Kam, dja me kum Metĩndjwýnh kĩnhkumrêx.

³² Kwãrĩk wãnh amidjwýnhbit maro aba kêt. Dja ga amidjwýnhbit maro aban arým Metĩndjwýnh bê me'õo akêx. Mebê idjaer nàr me bajtem nàr me kute amim Jeju mar ne kõt ar aben pydjio baja. Kwãrĩk wãnh aje amidjwýnhbit maro Metĩndjwýnh bê me'õjao akêx kêt. Nok ga ren me'õo akêx ne ren kam aje mrãmri ne mýjja kute me par tok nhy m me rôròk pyræk.

³³ Ba ije me kunõ kĩnh kadjy ije amimar ne katàt ar amijo iba. Ije mýjjao iba kunĩkõt katàt ar amijo iba. Djãm ije amidjwýnhbit mar? Kati. Ije me krãptĩ mex kadjy amimar. Ije Metĩndjwýnh'ýr meo akêx nhy m kute me utàr nhy m me mex kadjy amimar.

11

*Mjên dja prõo ba nhy m kàjmã kum rax kamẽ.
Ep 5.22; Xim k 2.9; Ped k 3.1*

¹ Nã bã m Kritu'ã amijakren kõt ar amijo iba. Ar gadjwý dja gar ijã amijakren ikõt ar amijo aba.

² Be, ije amrêbê ar amã ikabên jarênh gar aje mar rã'ã ne ikabên kunîkôt ar amijo aba. Kam ne ba mrãmri ar amã amex jarê.

³ Me kute me bikprônh djâkam amikrã'ã prodjwÿ. Jadjwÿ ne gar abej ikukij. Gar imã,

—Dja bar me bikprônh djâkam ikrã'ã pro jabej. Nâr, dja bar 'ã pro kêt. Mÿj dja bar nê? Nã gãm ar ã imã ane. Jakam ije ar amã ikabên jarênhmã. Ga, me krãja pumũ. Me krãkam ne me umar ne kam kukwakam amũ ikrao apê nâr parkam mrã. Me krã ne amũ me kukràdjã kunî ngrêk ne meo ba. Kritudjwÿ ne gwaj bakunîo ba kute mrãmri ne me krã kute meo ba pyrâk. Gwaj bamydjwÿ ne gwaj baprôo baba kute mrãmri ne me krã kute meo ba pyrâk. Metîndjwÿnhdjwÿ ne Krituo ba kute mrãmri ne me krã kute meo ba pyrâk.

⁴ Godja me my mekôt akuprôn Metîndjwÿnhmã kabên nâr kukwakam memã kabên jarê djãm kute amikràdjê tur ne o amikrã'ã pro? Kati. Kam kute amikrã'ã prokam mex kêt.

⁵ Nhy m be, godja me nire Metîndjwÿnhmã kabên nâr kukwakam memã kabên jarê djãm amikrã'ã pro? Nã. Me nire kute amikrã'ã prokam mex. Ren kam amikrã'ã pro kêt nhy m ren me arÿm kam pijàm ne. Ren me kam pijàm kute mrãmri ne me nire prîne krã kênhkam ren me arÿm kam pijàm pyrâk.

⁶ Dja me nire amikrã'ã pro prãm kêt nhy m ren me kum krãnh kê. Mÿj kadjy ren me kum krãnh kê? Bir, pijàm kadjy. Nhy m be, kati. Me nire krãnh kênhkam nâr kî jakàrkam mex kêt. Mex kêt kam gê me nire amikrã'ã pro.

⁷ Adjàkamã ne Metĩndjwỳnh amimexkôt, amipy-makôt me my nhipêx nhym arỳm mexkumrêx ne uma. Kute amikôt ipêxkam me my kute amikrã'ã pro kêt. Nhym be, djãm Metĩndjwỳnh amimexo me nire nhipêx? Kati. Kute amimexo me nire nhipêx kêt. Nãm me my mexo me nire nhipêx. Kam dja me nire amikrã'ã pro.

⁸ Djãm me'õ nireo ne Metĩndjwỳnh my nhipêx? Kati. My nhõkwao ne ni nhipêx.

⁹ Djãm me my me nirekôt ba kadjy ne my nhipêx? Kati. Mykôt ba kadjy ne ni nhipêx.

¹⁰ Kam dja me nire me my kabên man kôt ar amijo ba. Kamdjwỳ dja me nire arỳm amikrã'ã pro. Amikrã'ã pron arỳm memã amijo amirĩt. Mrãmri kute mjên kabên mar ne kôt amijo bakumrêxja dja memã o amirĩt nhym me arỳm omũ. Dja amikrã'ã pron Metĩndjwỳnh kadjy mrãnh djwỳnhmãdjwỳ amijo amirĩt nhym me arỳm omũ.

¹¹ Nhym arỳm me kute Bẽnjadjwỳr djwỳnh markam djãm me nire ta ar ban kum me my mar prãm kêt ne ar ba? Kati. Nàr, djãm me my ta ar ban kum me nire mar prãm kêt ne ar ba? Kati. Ar ta ne ar ar ba kêt. Arkum aben mar prã:m.

¹² My nhõkwao ne ni nhipêx nhym me nire kurũmdjwỳ arỳm me my apôx. Nhym be, Metĩndjwỳnh rax ne mỳjja kunĩ nhipêx.

¹³ Be, godja me nire amikrã'ã pro kêt ne Metĩndjwỳnhmã kabên jabej djãm kam mex? Ar ga dja gar amim mex jabej kabi.

¹⁴⁻¹⁵ Me my kĩ jabjêkam mex kêt. Nhym be, me nire kĩ jabjêkam me kum me kĩnhkumrêx. Me krã'ã pro kadjy ne mexkumrêx.

16 Nhyr dja ar ajõ aje me nire krã kajgo mÿr jabej akabêno ijapanh prãm. Kwãrĩk wãnh rã'ã. Djãm ar ikam me nire kute amikrã'ã pro kêt? Nàr djãm amũ me kute amim Jeju mar ne kôt ar aben pydjio baja apÿnh ba djakam me nire kute amikrã'ã pro kêt? Arkati. Me nire amikrã'ã pro. Tãm dja gar ama. Tãm ne ja.

Me kute Jeju'ã djwÿ jakren kute kur.

17 Gar abikprõnh ne aje amim Jeju mar kadjy djwÿ krê. Be, djã ne gar akuprõn arÿm Jeju man aje mar mexo amũ aben kamê? Kati. Ar aje Jeju'ã djwÿ krên ne aje Jeju marmã akuprõn ate aben kam amex kêt ne. Djãm kam we ije ar amã mex jarênhmã? Kati. Kam ar amex kêtumrêx.

18 Ar aje amim Jeju mar ar aje aben pydjio abakam gar we arÿm apÿnh mÿj xêjakôt akrĩ ne arÿm abenã akabê:n ne. Ja ne me nĩnh imã arê ba arÿm kuma. Birãm mrãmri ne me kabênkumrêx.

19 Mrãmri gêdja ar akam me kwÿ abenã kabê:n ne. Nhyr be, mÿj xêja dja mrãmri Metĩndjwÿnhmã mex? Djãm me ajkwa kajgokambit memã kum,

–Ba ne ba ije amim Jeju mar, anhÿro ba ne kute katàt kôt amijo ba kêt? Djãm kam me arÿm Metĩndjwÿnhmã mex? Kati. Me kum mex kêtumrêx. Nhyr be, me kute tu amim Jeju markumrêx ne katàt Jeju kôt ar amijo ba. Be, me ja ne me mrãmri Metĩndjwÿnhmã mexkumrêx.

20 Ar abikprõnhkam djãm ar aje Bênjadjwÿr djwÿnh mar kadjy ne gar anhõ kwÿ krê? Kati. Ar aje amidjwÿnhbit mar kadjy ar anhõ kwÿ krê.

21 Nã gãm ar apÿnh aben bê anhõ djwÿ jamÿn o aprõt ne o akrĩ. Nhyr me kwÿ kum prãm ne te

'ã ar apumũ. Gar akwỳ atekam anhõ kwỳ krên raxkam ajbã.

²² Djãm ar aje anhõ kwỳ krên ne akõm kadjy ar anhũrkwã kêt kam ne gar aben bê djwỳo aprõt? Djãm ar amã me kute amim Metĩndjwỳnh mar ne kõt ar aben pydjio baja kurên me õ myjja kêtja kanga nhym me arỳm pijàm ne? Mỳj dja ba kam ar amã arê? Djãm kam ije ar amã amex jarênhmã? Kati. Kam ar amex kêt kumrêx.

²³ Nhym be, gwaj babakprõnh ne baje djwỳ krên ne baje Jeju tyk marmã. Bẽnjadjwỳr djwỳnh ta ne imã tãm'ã karõ ba kuman arỳm amrêbê ar amã arê. Ne jakam ije ajte kõt ar amã tãm jarênhmã. Bẽnjadjwỳr djwỳnh Jeju arỳm djwỳ by. Djuda ate tẽm ne kute kurê djwỳnhmã kangao âmri nhym akamãt tãm kam arỳm djwỳ byn

²⁴ 'ã Metĩndjwỳnhmã amikĩnh jarê. Ne kam arỳm kõt ba djwỳnh arkum djwỳ kokij ne 'ã aminhĩ jakre. Ne arkum,

—Ar abyn krê. Inhĩ ne ja. Dja me pĩte'y'ã inhôn ibĩ. Dja gar akuprõn inhĩ'ã djwỳ jakren krê. Dja gar ã imaro anen imar rã'ã ne. Nãm ã Jeju arkum anen arkum kungã nhym ar arỳm kukrê.

²⁵ Kukrên arỳm krên pa.

Nhym kam arỳm ngõnhkrãdjwỳ by. Ngõnhkrãkam pidjõ kangõ byn arỳm arkum,

—Pidjõ kangõ ja ne ikamrõ prõt ne ityk'ã amijakre. Arỳm ikamrõ prõt ne itykkõt gêdja Metĩndjwỳnh arỳm memã kabên ny jarênh mãm dji. Gêdja memã kum, “Dja gar tu amim ikra markumrêx ba arỳm ajaxwe maro aknon akam ingyk kêt”, ane. Kabên ny ne ja. Dja gar akuprõn

ikamrô'ã pidjô kangô jakren o ikôn ã imaro anen imar rã'ã ne. Nãm ã Jeju arkum ane.

²⁶ Kam dja gar akuprôn 'ã djwý krên 'ã pidjô kangôo ikôn ã maro ane. Ar aje ã maro anhÿr kunîkôt gar arým memã Bēnjadjwÿr djwÿnh tyko amirît. Dja gar memã o amirîto akrî tãmtã nhym ï akubyn bôx.

²⁷ Kam me kute Bēnjadjwÿr djwÿnh nhô djwÿo mÿjja kajgon kute krēnja ne me arým axwe. Me kute Bēnjadjwÿr djwÿnh nhô pidjô kangôo mÿjja kajgon kute o kômja ne me arým axwe. Kute Bēnjadjwÿr djwÿnh tyk mar kêt kam ne axwe. Axwe kute mrãmri ne me kute Jejuo bikēnh ne kamrômã ôpôkkam me axwe ja pyrâk.

²⁸ Kam dja gar amijaxwe jabej adjumaro nhÿn arým amima. Amiman amijaxwe kôt Metîndjwÿnhmã amijarê. Ne kam arým Jeju'ã djwý krên 'ã pidjô kangôo ikô.

²⁹ Dja gar ajô Bēnjadjwÿr djwÿnh tyk mar kêt ne tu djwý krê ne tu pidjô kangôo ikô nhym kam Metîndjwÿnh arým ajo ajkê.

³⁰ Ga, ar akrãptî aje Bēnjadjwÿr djwÿnh mar kêt kam tu ar aje krên ne o akômja pumû. Kam arým ar akrãptî arerekren akanê nhym me kwý arým ty.

³¹ Gwaj ren bakumrêx bajaxwe jabej badjumaro nhÿn ren arým amijaxwe ma. Ne kam ren arým amijaxwe kôt Metîndjwÿnhmã amijarê. Nhym kam ren Metîndjwÿnh arým gwaj bajaxwe pãnh gwaj bajo bikēnh kêt.

³² Bēnjadjwÿr djwÿnh kute gwaj babê bajaxwe kurê. Kute gwaj babê kurê kadjy ne gwaj bajo ajkê. Ne ren gwaj babê bajaxwe kurê kêt gwaj

ren arým akuno. Nhym be, kati. Me axwe kôt me biknor tokry djâkam babiknor kêt kadjy ne gwaj babê bajaxwe kurê.

³³ Kam akmere ar, dja gar Bênjadjwÿr djwÿnh tyk mar kadjy akuprôn abenkam amako nhÿ. Kwârîk wãnh aben bê anhõ djwÿ 'amÿnh ne tu o aprôt kêt. Dja gar abenkam amako nhÿ.

³⁴ Nhym me'õ kum prãm gê ùrkwâkam õ kwÿ krên mex. Õ kwÿ krên mexkam gê ar awÿr bôx ne ar aro'ã nhÿ. Ne kam arým Bênjadjwÿr djwÿnh tyk mar katât ne arým djwÿ krên kangôo ikõ. Mÿkam? Bir, kute pãnh meo bikênh kêt kadjy. Me kute Bênjadjwÿr djwÿnh tyk mar kêt ne tu kute krên ne o kôm kam ne Metîndjwÿnh kute pãnh meo bikênh pyma.

Be, ije ar amã mÿjja kwÿ'ã idjujarênh prãm rã'ã. Ba wãm itêm ne ar akam ibôxkambit dja ba ar amã arê.

12

Karökôt me apÿnh Metîndjwÿnhmã àpênh djà.

Dju k 4.1

¹ Ar ga ne gar Metîndjwÿnh Karökôt adjàpênh jabej ikukij, ba arým kuma. Ba ar amã 'ã ajarê gar ama.

² Amrêbê ar aje amim Jeju mar kêttri ne me amã, —Dja gar mÿjjao metîndjwÿnh karõ nhipêxmã amijarênhõ aba. Nãm me ã ar amã ane gar arým ari mekôt apÿnh mÿjjao metîndjwÿnh karõ nhipêx jamakkre kêtjamã amijarênhõ aba nhym kute ar amar kêt kumrêx. Kam ne gar Metîndjwÿnh Karõ djàpênhja mar kêt. Ja ne gar aje mar.

³ Kam, ar aje Metîndjwÿnh Karõ djàpênhja mar kadjy ba jakam ar amã arê. Me'õ kute Metîndjwÿnh Karõ kukwakam kabên'õ jarênhkam djãm kute memã kum,

—Djãm Jeju mex? Kati, punure, anhÿro ba? Arkati. Metîndjwÿnh Karõ kukwakam ne me kute Jeju'ã kabên mexbit jarêho ba. Ne kam ajte me'õ kute memã kum,

—Mrãmri Jejubê Bênjadjwÿr djwÿnhkumrêx, anhÿro ba, Metîndjwÿnh Karõbit kukwakam kute arêho ba.

⁴ Kam, mÿj ne Metîndjwÿnh Karõ djàpênh kute? Bir, nãm apÿnh mÿjja'ã memã karõ nhym me arÿm kôt kute mar ne arÿm kam kum àpênh ar ba. Djãm kam apÿnh karõ kute apÿnh mÿjja'ã memã karõ? Kati. Metîndjwÿnh Karõ ta pydji. Pydji kute 'ã memã karõ.

⁵ Bênjadjwÿr djwÿnh kadjy gwaj apÿnh badjàpênh djari maro baba. Djãm kam apÿnh Bênjadjwÿr djwÿnh? Kati. Bênjadjwÿr djwÿnh ta pydji.

⁶ Metîndjwÿnh apÿnh gwaj bajo õ àpênh ne kam kum badjàpênh kadjy apÿnh gwaj bamã bano mex, bajamak mex, badjê mex jarê. Djãm kam apÿnh Metîndjwÿnh? Kati. Metîndjwÿnh ta pydji.

⁷ Metîndjwÿnh Karõ kute gwaj bakôt amijo amirît kadjy arÿm gwaj bakunĩmã 'ã karõ. Gwaj badjàpênh djà'ã gwaj bamã karõ. Dja gwaj bakunĩ apÿnh badjàpênh djà kôt kum apên arÿm abenmã Metîndjwÿnh raxo amirît ne kam bakunĩ arÿm ra:x ma. Rax man arÿm katà:t kôt ar amijo baba nhym arÿm gwaj bakam kĩnhkumrêx.

⁸ Kute gwaj bakunĩmã àpênh djà'ã karõ kôt ne Karõ gwaj bakam me kwÿmã amak mex jadjà.

Nhym kam arÿm kute memã kabên katàt jarênh mar mexkumrêx.

Metîndjwÿnh Karõ ta ajte gwaj bakam me kwÿmã apÿnh mÿjja mar kêt jarê nhym me arÿm kôt kute mar ne kute gwaj bamã arênh mar mex.

⁹ Metîndjwÿnh Karõ ta ajte gwaj bakam me kwÿmã Metîndjwÿnh raxo amirît nhym me arÿm kôt tu amim Metîndjwÿnh markumrêx.

Metîndjwÿnh Karõ ta ajte gwaj bakam me kwÿmã me punuo mex'ã kum karõ nhym me arÿm kôt kute me punuo mex mar mex.

¹⁰ Nhym ajte gwaj bakam me kwÿmã mÿjja pumÿnh kêt nhipêx'ã kum karõ nhym me arÿm kôt kute mÿjja pumÿnh kêt nhipêxja mar mex.

Nhym ajte gwaj bakam me kwÿmã kabên jarênh ba nhym kam me arÿm kôt kute Metîndjwÿnh kukwakam kabên jarênh mar mex. Nãm ã gwaj bamã ane gwaj kam baje apÿnh mÿjja mar mex ne arÿm o kum badjàpênh ar baba.

Nhym be, me'õ Metîndjwÿnhmã àpênh gêdja gwaj bawÿr bôx. Nàr kon, me'õ me karõ punumã àpênh gêdja gwaj bawÿr bôx. Kute mex pyràk gêdja gwaj bawÿr bôx. Mÿj dja gwaj me'õmã bakator on? Bir, Metîndjwÿnh Karõ ajte gwaj bakam me kwÿmã me'õ jarênh nhym me arÿm kôt kute kum kator mar mex. Me'õ Metîndjwÿnhmã àpênhkumrêx gwaj bawÿr bôx nhym me arÿm kuman gwaj bamã,

—Metîndjwÿnhmã àpênhkumrêx ne wã, ane. Nàr, me'õ me karõ punumã àpênhja gwaj bawÿr bôx nhym me arÿm kuman gwaj bamã,

—Me karõ punumã àpênh ne wã, ane. Gwaj bakwÿ Metîndjwÿnh Karõkôt badjàpênh djà 'õdjwÿ ne ja.

Nhym kam ajte Metîndjwÿnh Karõ gwaj bakam me kwÿmã me kabên'ã karõ nhym me arÿm kôt kute me bajtem kabên mar kêtja jarênh mar mex.

Nhym kam ajte Metîndjwÿnh Karõ gwaj bakwÿmã me kabên'ã karõ nhym kôt me kute gwaj bakabên djwÿnhkôt amÿ gwaj bamã me bajtem kabên mar kêtja jarênh mar mex. Metîndjwÿnh Karõkôt gwaj bakwÿ badjâpênh djà 'ödjwÿ ne ja.

¹¹ Metîndjwÿnh Karõ ta ne kute gwaj bamã apÿnh badjâpênh djari arênh ne ja. Gwaj banhî pÿnhkôt kute gwaj bamã arênh. Ta kute gwaj bajã amim karõn arÿm kôt gwaj bamã badjâpênh djà jarênh ne ja.

Gwaj baje Kritumê banhîo typdji pyrâk.

Rô 12.4; Ep 4.16; Kor 3.15

¹² Ga, gwaj banhîja pumÿ. Gwaj banhîkam apÿnh badjâpênh djà krâptî. Gwaj baparkam bamrãnh djà. Ne banhikrao baje mÿjja kupênh djà. Ne bakrâkam banhîo mÿjja mar djà. Ne banokam baje mÿjja pumÿnh djà. Ne bajamakkrekam baje mÿjja mar ne kupênh djà. Be, gwaj banhîkam apÿnh badjâpênh djà krâptîja pumÿ. Kritudjwÿ gwaj baje amim mar nhym kute gwaj bajo ôbikwakam gwaj baje kumê banhîo pydji pyrâk. Ne kam gwaj banhîo pÿnhkôt apÿnh badjâpênh djà krâptî, badjumar djà krâptî.

¹³ Metîndjwÿnh Karõ ne pydji. Ne kam gwaj bakunîo ban Kritu pydji'ã gwaj bamê. 'Ã ne me ngômã gwaj bajangjênh jakre. Gwaj te babê idjaer nâr te gwaj babajtem nhym arÿm Metîndjwÿnh Karõ Kritu pydji'ã gwaj bamê. Nâr, me arÿm gwaj bakam ar kwÿ pa 'amÿ nhym ar memã àpênh kajgo

ar ba. Metîndjwÿnh Karõ arÿm ar o ban Kritu pydji'ã ar kumê. Nâr, gwaj bakam ar kwÿ me kute ar pa 'amÿnh kêtja nhym ar arek mekõt ar ban umar mex. Kwârîk wân̄h rã'ã. Metîndjwÿnh Karõ pydji arÿm gwaj bakun̄io ban Kritu pydji'ã gwaj bamê. Metîndjwÿnh Karõ kute ngô pyrâk gwaj bakun̄i baje pydjio bakõm pyrâk.

¹⁴ Ga, gwaj banh̄ja pumũ. Djãm gwaj badjâpênh djà pydjibit? Kati. Gwaj banh̄kam apÿnh badjâpênh djà krãptĩ, badjumar djà krãptĩ. Kritudjwÿ gwaj baje amim mar nhym kute gwaj bajo õbikwakam kumê banh̄i pydji pyrâk. Ba ar amã arê gar ama. Kritu mẽ gwaj baje banh̄i pydji pyrâk.

¹⁵ Birãm Kritukam gwaj bajõ djâpênh djà kute gwaj bapar djâpênh djà pyrâk ne kajgo. Ne kam kum àpênh djà kÿnh kêt. Kum me'õ djâpênh djà kÿnh, àpênh djà mexkumrêx kute me ikra djâpênh djâja pyrâk kum kÿnh. Ne kam ren amim,

—Tãmwã ne àpênh djà mexkumrêx. Me kum kÿnhkumrêx. Nhym be, me kum ba idjâpênh djà kÿnh ngrire. Mÿkam ne Metîndjwÿnh Karõ imã idjâpênh djà ja'ã karõ? Kute Kritu ijo õbikwa kêt pyrâk. Kute kadjy idjâpênh kêt pyrâk, ane. Djãm kute amim anhÿrkam djãm mrãmri Kritu kute o õbikwa kêt? Kati. Mrãmri kute o õbikwakumrêx.

¹⁶ Ne birãm atekam Kritukam gwaj bajõdjwÿ djâpênh djà kute me amak djâpênh djà pyrâk. Ne kam kum àpênh djà kÿnh kêt. Kum me'õ djâpênh djà kÿnh, àpênh djà mexkumrêx kute me no djâpênh djâja pyrâk kum kÿnh. Ne kam ren amim,

—Tãmwã ne àpênh djà mexkumrêx. Me kum kÿnhkumrêx. Nhym be, me kum ba idjâpênh djà

kĩnh ngrire. Mýkam ne Metĩndjwýnh Karõ imã idjâpênh djà ja'ã karõ? Kute Kritu ijo õbikwa kêt pyrâk. Kute kadjy idjâpênh kêt pyrâk, ane. Djãm kute amim anhýrkam djãm mrãmri Kritu kute o õbikwa kêt? Kati. Mrãmri, kute o õbikwakumrêx.

¹⁷ Ne ren gwaj banobit ne ren gwaj bajamakmẽ bajamakkre kêt mýjo ne gwaj ren badjumar? Ne ren gwaj bajamakbit ne ren banhijãkre kre kêt mýjo ne gwaj ren badjubâr?

¹⁸ Nhym be, kati. Metĩndjwýnh ta gwaj bakadjy apýnh gwaj bakukràdjà, gwaj badjâpênh djà nhipêx. Ta ne kute amim gwaj badjâpênh djà'ã karõ kôt arým apýnh gwaj badjâpênh djà nhipêx. Kritudjwý. Gwaj baje amim mar nhym kute gwaj bajo õbikwakam ne gwaj apýnh kôt badjâpênh djario baba.

¹⁹ Nhym be, Metĩndjwýnh ren gwaj banhijãkredit nhipêx gwaj ren badjâkur kêt, badjâpênh kêt, bamrãnh kêt. Ren gwaj bakukràdjà'õ pydjibit nhipêx mýj ne gwaj ren nẽ? Ne ren gwaj banhijãkredit nhipêx ne ren gwaj bajajkwa nhipêx kêt gwaj ren badjâkur kêt. Ne ren gwaj banhikra nhipêx kêt gwaj ren badjâpênh kêt. Ne ren gwaj bapar nhipêx kêt gwaj ren bamrãnh kêt. Mýj ne gwaj ren kam nẽ? Gwaj ren kam ajmã nẽ.

²⁰ Nhym be, kati. Gwaj bakukràdjà kunĩ. Gwaj badjâpênh djà krãptĩ. Nhym be, gwaj banhĩ pýnhbit. Kritudjwý gwaj baje amim mar nhym kute gwaj bajo õbikwakam kute kumẽ gwaj baje banhĩ pydji pyrâk. Nhym be, apýnh gwaj badjâpênh djà krãptĩ. Kam kwãrĩk wãnh ar amã adjâpênh djà kurê kêt.

Me kute abeno ôbikwan kum aben jabê'ã memã karõ.

Rô 12.10; Pir 2.3; Ped k 2.17

²¹ Ba ar amã mÿjja jarẽ gar ama. Djãm gwaj bamã bano kĩnh ne ate bamã banhikra kurê? Kati. Gwaj bamã bano kĩnh ne bamã banhikra kĩnh ne bamã bakukràdjà kunĩ kĩnh. Metĩndjwÿnh Karõ ne kute gwaj bamã apÿnh badjàpênh djà'ã karõ gwaj o baba ne kam bamã badjàpênh djàdjwÿ kunĩ kĩnhmã. Djãm gwaj baje me kabên mar kêtja jarênh djãm jabit ne gwaj bamã kĩnhmã? Djãm me punuo mex ne gwaj bamã kĩnh kêtã? Kati. Dja gwaj bamã badjàpênh djà kunĩ kĩnho aben pyrãk.

²² Gwaj bakukràdjàdjwÿ kwÿ rerekre. Gwaj bakĩ, gwaj bajamak, gwaj bajai, gwaj bakukràdjà kwÿ rerekre. Te kwÿ rerekre gwaj bamã kĩ:nhkumrêx ne. Ne ren kêt gwaj ren ajmã nê?

²³ Nhym gwaj bakukràdjà kwÿ me kum kĩnh kêt jabej gwaj amim o mex. Gwaj o mex ne kàjmã kamê nhym me arÿm kum kĩnh.

²⁴ Gwaj bakukràdjà me kum kĩnhja gwaj o mex kêt ne kàjmã kamênh kêt.

Metĩndjwÿnhdjwÿ ne Kritu nhõ àpênh aro aben pyrãk ne kum ar kunĩ kĩnho aben pyrãk. Nãm mã me kum õ àpênh kĩnh kêtjao mex ne kàjmã kum mex kamê. Nhym kam me arÿm kum õ àpênh kunĩ kĩnho aben pyrãk.

²⁵ Mÿkam ne õ àpênho aben pyrãk? Bir, ne ren meo aben pyrãk kêt nhym ren me amirax mÿr jabej abenmã kabên ne. Nhym be, kati. Me kute abenmã anhÿr kêt kadjy ne arÿm õ àpênho aben pyrãk nhym kam me arÿm abeno djuw mex'ã kabên.

26 Nhym kam godja gwaj bajõ tokry jabej gwaj bakunĩ arým ô'ã batokry. Nàr godja me kàjmã kum rax kamẽ nhym arým kĩnh. Kĩnhkam gwaj arým ô'ã bakĩnh ne.

27 Ar aje tu amim Kritu markam nhym kute ar ajo õbikwakam ar aje mrãmri ne kumẽ anhĩ kute pydji pyræk. Nhym arým ar ajo õ àpênh.

28 Me baje amim Jeju mar kunĩ ne kôt ar aben pydjio babaja ne Metĩndjwýnh kute aben nhipã me bajã àpênh rênh. Nãm me bakwý'ã memã wa djwýnh mẽ. Jeju ne amrêbê ar ijano bar 'ã idjujarênh ar iba. Ar ikumrêx. Nhym me bakwý'ã ajte kukwakam kabên jarênh djwýnh mẽ nhym me ar ijatãri. Nhym me bakwý'ã memã kukràdjã'ã ujarênh djwýnh mẽ nhym me me atãri. Nhym kam ajte me bakwý'ã mýjja pumũnh kêt nhípêx djwýnh mẽ. Ne kam ajte me bakwýmã me punuo mex'ã karõ gu me baje mar. Nhym kam ajte me bakwýmã me àpênhkôt o kangõnh'ã karõ gu me baje mar. Nhym kam me kwýmã meo ba djwýnh'ã kum karõ nhym me kute mar. Nhym kam me bakwýmã me kabên'ã karõ gu me kôt baje me bajtem kabên mar kêtja jarênh mar.

29 Djãm kam me bakunĩbê Jeju kute ar anorja? Kati. Me bakwýbit. Djãm kam me bakunĩbê Metĩndjwýnh kukwakam kabên jarênh djwýnh? Kati. Me bakwýbit. Djãm me bakunĩbê memã kukràdjã'ã ujarênh djwýnh? Kati. Me bakwýbit. Djãm me bakunĩ baje mýjja pumũnh kêt nhípêx mar, baje me punuo mex mar? Kati. Me bakwýbit.

30 Djãm me bakunĩ baje me bajtem kabên mar kêtja jarênh mar? Kati. Me bakwýbit. Djãm me

bakunĩ baje me kabên djwÿnhkôt amũ memã me kabên mar kêtja jarênh mar? Kati. Me bakwÿbit.

³¹ Kam ar adjâpênh djâja'õ mexo kute kunĩ jakrenh dja gar amã kÿnh. Mex ja dja gar abej tÿx.

Ne kam mÿj dja gar nêh kam apê? Bir, dja gar amã me abên kam apê. Gwaj bamã me abê kêtka badjâpênh kajgo. Gwaj bamã me abêkambit mrãmri badjâpênh mexkumrêx.

13

Me kum me abê'ã ujarênh.

¹ Gwaj bamã me abêkambit ne mrãmri gwaj badjâpênh mexkumrêx. Ne ren gwaj bakam me'õ ren pykakam apÿnh me bajtem kabên mar kêtja jarê nar ren kâjkwakam Metÿndjwÿnh kadjy mrãnh djwÿnh kabên mar kêtja jarê. Ne ren kum me abê kêt. Djãm kam mex? Kati. Kum me abê kêtka kabên kajgokumrêx. Kum me abê kêtka kabên jarênh kajgo kute mrãmri ne me ngôn krôkrôkti titikkam kanga kajgo pyrâk.

² Nhyr ren gwaj bakam me'õ kute Metÿndjwÿnh kukwakam kabên jarênh mar. Ne ren kute mÿjja bipdjur tũm kunõ amirÿt mar. Ne ren me kute mÿjja marja kunĩ ren mar. Ne kam ren kum me abê kêt. Djãm me'õja rax? Kati. Kum me abê kêtka ne kajgo me:xi.

Nhyr ren gwaj bakam me'õ ren mrãmri kute Metÿndjwÿnh rax markumrêx. Ne ren mÿjja nhipêx kadjy amim kamnhÿx mexkumrêx. Ne ren kum,

—Djũnwã, dja ga imã krãnhwã kaba, ane. Nhyr ren arÿm kum kadjârkumrêx. Nhyr kam ren

me'ôja kum me abê kêt. Djãm me'ôja rax? Kati.
Kum me abê kêtkam ne kajgokumrêx.

³ Nhyim ren gwaj bakam me'ô ren ô mỳjja kunĩ
me bikênhmã kungrà. Ne ren kum me abê kêt, mã
ne kute? Kati, Kute memã mỳjja nhôrja kajgo mexi,
kum me abê kêtkam.

Nhyim ren kam me'ô kute me'ô pytàr kadjy
memã kum,

—Kwârĩk wãnh kuwyo tãmwã bĩn kêt. Ba dja ga
pãnh kuwyo ibĩ, ane. Nhyim ren me arỳm kabênkôt
pãnh kubĩ. Kubĩ nhyim tykjao ren arỳm me'ô pytà.
Nhyim be, ren tykja anhỳr djwỳnhrà m kum me abê
kêt, mã ne kute? Kati, tykja kajgo mexi, kum me
abê kêtkam.

⁴ Gwaj bamã me abêkam dja gwaj memã bano
kator kêt ne amijamãr 'iry.

Ne bamã me kaprĩ.

Ne me ô mỳjja'ã bangryk kêt.

Ne bamã me abêkam babên kati kêt.

Ne amijo badjàmra kêt.

⁵ Ne memã baprĩre ne memã bakabên jarẽ.

Ne bamã me abêkam amidjwỳnhbit mar kêt.

Ne amijã bangryk nê.

Nhyim me'ô gwaj bajo ajkê gwaj amipãnh kadjy
mar kêtkumrêx.

⁶ Ne bamã me abêkam me axwekam bakĩnh
kêtkumrêx.

Ne me kute katàt amijo bakam bakĩnhkumrêx.

⁷ Ne memã me arênh prãm kêt.

Ne bamã me abêkam tu amim me markumrêx
ne amim, “Mrãmri kabênkumrêx”, anen
amiwỳr mỳjja kamnhĩxkumrêx.

Ne mekôt badjàm tỳxkumrêx ne 'ã badjukanga kêt.

⁸ Ne bamã me abêkam arým Metĩndjwýnh kadjy badjâpênhkumrêx ne bakajgo kêtumrêx. Nhyim be, Metĩndjwýnh Karõ kute apýnh memã àpênh djã jarênhja dja ĩ kêt. Dja kukwakam kabên jarênh djwýnh ĩ memã arênh kêt. Nhyim me ĩ me bajtem kabên mar kêtja jarênh kêt. Nhyim me kute apýnh mýjja mar djwýnh ĩ mar kêt. Nhyim be, djãm me kum me abên kam kum me abê kêt mã? Arkati. Dja me kum me abê rã'ã. Ne kam kajgo kêt rã'ã ne.

⁹ Jakam gwaj mýjja kwýbit man Metĩndjwýnh kukwakam kabên kwýbit jarê. Gwaj baje kabên kunĩ mar kêt.

¹⁰ Nhyim be, dja ĩ mýjja kunĩ kute amirĩt djã nhõ akati bõx gwaj arým prĩne mýjja kunĩ ma nhyim me:xkumrêx. Nhyim mýjja kãjbê mexja arým kêt ne.

¹¹ Amrêbê iprĩri ikabên kute me prĩre kabên pyrãk. Iprĩri ije mýjja mar kute me prĩre kute mýjja mar pyrãk. Ne ije amim mýjja'ã karõ kute me prĩre amim mýjja'ã karõ pyrãk. Ba kam arým ijabatãnh ne arým iprĩre prãm kêt. Ba arým iprĩre kam amijo ibaja kanga.

¹² Jakam gwaj baje Metĩndjwýnh nhõ mýjja pumũnh mex kêt kute mrãmri ne ixe punukam me kute mýjja pumũnh mex kêt pyrãk. Dja gwaj ã omũnhõ ane:n kam ĩ arým kuka kõnh omũnh mexkumrêx. Jakam gwaj baje mýjja kwýbit mar. Dja gwaj ã maro ane:n kam ĩ arým prĩne mar mexkumrêx. Dja gwaj maro kute mrãmri ne ta kute prĩne gwaj bamar pyrãk.

¹³ Jakam gwaj tu amim Metĩndjwýnh markumrêx rã'ã. Ne amiwýr kamnhĩxkumrêx rã'ã. Ne bamã me abê rã'ã. Ne kam gwaj baje tu amim

markumrêxja ne kàjbê mex. Gwaj amiwÿr kamnhĩxadjwÿ ne kàjbê mex. Nhyim be, gwaj bamã me abêja ne mexo kute kunĩ jakrenh.

14

Aben kabên djwÿnhkôt me kute abenmã arênh'ã memã karô.

¹ Dja gar mã amã me abê. Ne kam ajte ar amã apÿnh adjapênh djàdjwÿ kĩnhkumrêx. Metĩndjwÿnh Karô kute 'ã ar amã karôja dja gar amã kĩnh. Ne kam ar adjapênh djà'ã abê Metĩndjwÿnh kukwakam kabên jarênh djwÿnhja dja gar amã kĩnhkumrêx. Abê kukwakam kabên jarênh djwÿnhkam aje me aben djwÿnh kabênkôt memã arênh. Tãm dja ga amã kĩnhkumrêx.

² Nhyim be, me'ô kute me bajtem kabên mar kêt jarênhkam djãm gwaj bajômã ne arê? Kati. Gwaj bajô baje mar kêt. Metĩndjwÿnhmã ne arê. Me'ô ta ne mÿjja mar kêt jarê.

³ Nhyim be, me'ô kute gwaj bakabênkôt Metĩndjwÿnh kukwakam kabên jarênh ja ne mex. Gwaj baje markam ne mex. Nãm gwaj bamã arê gwaj kam bajamak mexo amũ amikamênho tèn arÿm Metĩndjwÿnh mar rax ne. Nãm gwaj bamã 'ã karôn gwaj bajo kĩnh.

⁴ Nhyim be, me'ô kute me bajtem kabên mar kêtja jarênh ne amidjwÿnhmãbit arên kam ajbit arÿm amak mexo amũ amikamê. Me'ôdjwÿ kute mar kêt. Nhyim be, me'ô kute me aben djwÿnh kabênkôt Metĩndjwÿnh kukwakam kabên jarênhja. Ja ne me kute amim Jeju marja kunĩmã arê nhyim me arÿm

kuma. Ne kam arým amak mexo amũ amikamên arým Metĩndjwýnh mar rax ne.

⁵ Ar akunĩ ren me bajtem kabên mar kêtja jarê ba ren kam ikĩnh ngrire. Nhym be, ren ar akunĩ me bakabênkôt Metĩndjwýnh kukwakam kabên jarê ba ren kam ikĩnhkumrêx ne. Mýkam? Bir, ar aje kukwakam kabên jarênhkam ne gar amexkumrêx. Nhym me'õ kute me bajtem kabên mar kêt jarênhja kàjbê mex. Nâr, godja me'õ ar amã me kabên mar kêtja jarênh jabej. Nhym me'õdjwý me bakabênkam amũ ar amã me'õ kabên jarê gar arým kabên mar jabej. Kambit dja mexkumrêx. Ar aje kabên markam mexkumrêx. Ne kam arým ajamak mexo amũ amikamên arým mar rax ne. Ar aje amim Jeju mar ne kôt ar aben pydjio baja kunĩ arým mar rax ne.

⁶ Akmere, àpnhĩre ar, ba ren ar awýr bôx ne ren ar amã me bajtem kabên mar kêtja jarê djã ne ga ren ar amim aman akĩnh? Kati. Dja ba ar awýr bôx ne me bakabênkôt ar amã arê gar arým amim aman arým akĩnh ne. Metĩndjwýnh kute imã mýjja ny jarênh dja ba me bakabên kôt ar amã arê gar arým amim aman arým akĩnh. Nâr ije mýjja'õ bipdjur tũm mar dja ba me bakabênkôt ar amã arê gar arým amim aman arým akĩnh ne. Nâr, dja ba me bakabênkôt Metĩndjwýnh kukwakam ar amã kabên jarê gar arým amim aman arým akĩnh ne. Nâr, dja ba me bakabênkôt ar amã Metĩndjwýnh kukràdjã jarê gar kam arým amim aman arým akĩnh ne.

⁷ Nhym be, aje memã me bajtem kabên mar kêtja jarênhkam aje mrãmri ne me kute me õ'i kakôr punu pyræk. Nhym kam me abenmã kum,

—Je tô mÿj ne kute kakôr punuja? ane. Ar aje me bajtem kabên mar kêtja jarênhkam aje mrãmri ne me kute pÿjâbârekam ngrer punu pyrâk. Nhym kam me abenmã kum,

—Je tô mÿj ngrer punu ja? ane.

⁸ Me krâkamngônh apÿnh prôt djâri ô me ngrer. Ô'ikam me ngrer. Ne ren me me ngrer kupa'ã ô'i kakô djâ ne ren krâkamngônh me ngrer man kurê djwÿnhmê aben kutã prôt kadjy akuprô? Kati.

⁹ Kam ar gadjwÿ ga ren ar memã akabên djwÿnh jarênh kêt djâ ne me ren akabên ma? Kati. Ne ga ren ar aje kôkmã akabên nhym kute akabên mar kêt pyrâk.

¹⁰ Apÿnh me ba djâkam apÿnh me kabên krãpti. Ne kam me kute aben djwÿnh kabênkôt kute aben kabên kunĩ mar.

¹¹ Gwaj ren me kabên mar kêtjakam abenmã bakabên ne ren abeno me bajtem.

¹² Ar gadjwÿ ne gar ã aje aben kabên mar kêtka
ã abeno me bajtemo ane. Kam, me bakabênkôt
dja gar memã akabên jarê. Metÿndjwÿnh Karô kute
ar amã apÿnh ar adjâpênh djâ jarênh dja gar me
bakabênkôt memã akabên jarên kôt apê nhym me
arÿm ar akabên markumrêx. Ne kam arÿm amak
mexo amũ amikamên arÿm mar rax ne. Me kute
amim Jeju mar ne ar aben pydjio baja kunĩ arÿm
mar rax ne. Ar adjâpênh djâ ja'ô dja gar amã
kÿnhkumrêx.

¹³ Kam, ar ajô aje me bajtem kabên mar kêtja
jarênh markam dja ga Metÿndjwÿnhmã amijo a'uw
ne kum,

—Me ikabênkam dja ga ajte imã arê, ane. Dja ga
ã kum ane gê me bakabênkam ajte amã arê. Ga

kam arÿm amũ me bakabēnkam memã arē nhym me arÿm ama. Tãm ne ja.

¹⁴ Metĩndjwÿnhmã gwaj bakabēnkamdjwÿ. Godja gwaj kum me bajtem kabēn mar kêtja jarēn arÿm baje mÿj kabēn jarēnhja mar kêt. Gwaj bajajk-wakambit ne gwaj arē ne kam bajamakjao baje mar kêt ne.

¹⁵ Mÿj godja gwaj kam nē? Bir, dja gwaj me bajtem kabēn mar kêtjao kum bakabēn jarēn mã bakabēn djwÿnhkôt kum bakabēn jarēn arÿm amikabēn ma. Dja gwaj mã me kabēn mar kêtjao kum ngren mã bakabēn djwÿnhkôt kum ngren arÿm amikabēn ma.

¹⁶ Godja gar me bajtem kabēn mar kêt kôtbit kum mex jarē mÿj godja ar abu'ã me ja kute akôt kum, “Mrãmri”, anhÿr on? Me kute akabēn mar kêtja mÿj godja me akôt nē? Me kute akabēn mar kêt kumrêx.

¹⁷ Mrãmri ga me bajtem kabēnkôt kum mex jarē. Nhym be, abu'ã me ja dja me amim amar kêt ne amak mexo amũ amikamēnh kêt.

¹⁸ Ba ne ba ije apÿnh me bajtem kabēn mar kêtja jarēnh kumex. Ije me bajtem kabēn mar kêtja jarēnho ar akunĩ jakrenh mex ne. Kam ne ba Metĩndjwÿnhmã amikĩnh jarē.

¹⁹ Ne kam me kute amim Jeju mar kute aben pydjikam djãm mekam ije me bajtem kabēn mar kêtja jarēnh prãm? Kati. Nhym be, me kabēn djwÿnh ije arēnh prãmkumrêx. Ije memã Metĩndjwÿnh kukràdjã jarēnh nhym me kute mar kadjy ije me kabēn djwÿnh jarēnh prãmkumrêx. Ne ba ren me bakabēn djwÿnhkôt ikabēn ngrêrebê 5bit jarēn ren imã ikabēnja kĩnhkumrêx. Nhym be, ne ba ren me bajtem kabēn mar kêtja kabēn

krãptĩ: kubê 10.000 jarên ren kam imã ikabên ja kĩnh ngri:re ne.

²⁰ Akmere, àpnhĩre ar, kwãrĩk wãnh ar aprĩre kêt ne arĩk amim akabên kajgo jarênh kêt. Dja gar ajabatành ne amim akabênkumrêx jarê. Dja gar me prĩre ma. Prĩ:rekam me axwe kêt dja gar aman me kudjwa ajaxwe kêt ne katàt ar amijo aba.

²¹ Be, amrêbê: ne Bênjadjwÿr djwÿnh me bakukãmãre Mòjdjê mã 'ã karõ nhym kukwakam memã 'ã karõ. Nãm te memã 'ã karõ nhym me kute mar kêt ne amakkre kêt rã'ã ne. Nhym kam arÿm memã kabên ne memã kum,

“Me kabên mar kêt kôt, me bajtem kabênkôt dja ba jakam memã ikabên jarê.

Dja ba te memã arê nhym me amim ikabên mar kêt rã'ã ne.”

Nãm me amakkre kêt kam Bênjadjwÿr djwÿnh ã me bakukãmãre'ã ane nhym me arÿm 'ã pi'òk no'òk ne.

²² Kam, ba ar amã arê. Mÿj xê kadjy ne me kute me bajtem kabên mar kêt jarênh? Djãm me kute tu amim Metĩndjwÿnh markumrêxja kadjy ne me kute arênh? Kati. Me kute amim Jeju mar kêtja kadjy ne me kute arênh. Nhym be, mÿj xê kadjy ne me kute Metĩndjwÿnh kukwakam kabên jarênh, kute me bakabên djwÿnhkôt kabên jarênh? Djãm me kute amim Jeju mar kêtja kadjy ne me kute kabên jarênh? Kati. Me kute amim Jeju marja kadjy ne me kute kabên jarênh.

²³ Kam, godja gar akunĩ aben pydjìn akunĩ arÿm me bajtem kabên mar kêtjakam akabên jarênh jabej. Nhym me kute Metĩndjwÿnh kabên mar prãmja ar akôt wadjà. Nàr me kute amim Jeju mar kêtja ar akôt wadjàn ar akabên ma. Gar me bajtem

kabên mar kêt jarênho akumexkam mỳj dja me ar ajã abenmã arê? Bir, dja me abenmã abibãnh jarê.

²⁴ Nhym be, dja gar akunĩ abikprõnh djakam akabên djwýnhkôt Metĩndjwýnh kabên jarê. Aben totokmã arê. Nhym kam me'õ kute amim Jeju mar kêtja ar akôt wadjà. Nàr me'õ kute Metĩndjwýnh kabên mar prãmja ar akôt wadjà. Ne kam arỳm amijã akabên ma:ro nhỹ. Maro nhỹn arỳm amiman arỳm amim,

—Mrãmri ne ba mekôt ajmã ikuten ijaxwe, anhỹro nhỹ. Amimaro nhỹ:n arỳm amim kator mex ne.

²⁵ Dja gar akunĩ akabên djwýnhkôt ã arênho ane nhym arỳm prĩne amima. Kute apýnh mỳjja punu nhipêx ne kute amikam o bipdjur djari amikam kuma. Ne kam Metĩndjwýnh pymaje arỳm tu mỳrbê tỳm ne kum rax jarê. Ne kam arỳm ar ajã me kunĩmã kum,

—Be, mrãmri Metĩndjwýnh mekmẽ amijo kajkep-kumrêx, ane.

Me kabên'ã atom ne kute arênh nêje me akre.

Kar 2.42; Idja 10.25

²⁶ Akmere ar, ba apýnh ar adjàpênh djà'ã ar amã karõ gar ama. Me kute amim Jeju mar rax kadjy dja gar memã akabên jarê. Me kute amim mar mexo amũ amikamênhmã dja gar memã arê. Kwãrĩk wãnh ar akabên kajgo jarênh kêt. Arỳm ar abikprõnhkam ar aje memã apýnh anhõ me ngrer jarênhmã nàr memã kukràdjà'õ jarênhmã me kute amim Jeju mar rax kadjy dja gar memã arê. Nàr ar aje me bajtem kabên mar kêt kam akabên jarênhmã nàr Metĩndjwýnh kute ar amã mỳjja 'õo amirĩtja ar aje memã arênhmã me kute amim Jeju mar rax

kadjy dja gar memã arê. Nâr, ar aje me bajtem kabên mar kêtja akabên djwÿnhkôt memã arênhmã me kute amim Jeju mar rax kadjy dja gar memã arê. Kwârîk wãnh ar akabên kajgo jarênh kêt.

²⁷ Nhyim kam ar akam me'õ ar me bajtem kabên mar kêtja jarênh jabej. Djãm ar krãptĩ kute arênhmã? Kati. Gê ar amãnhkrut nâr ar amãnhkrut ne ikjêkêt arê. Ar jabit. Djãm me kute kabên jarênh'ã atom* ne aben mar kêtã? Kati. Kwârîk wãnh. Gê ar aben nwhitepã pÿnh ne memã arênho tẽ. Nhyim kam gêdja me'õ me bakabên kôt amũ memã arênhkumrêx.

²⁸ Nâr kon, dja me me bajtem kabên mar kêtja jarê nhyim me'õ kute me bakabênkôt amũ ar amã arênh mar kêt. Kute mar kêtãkwârîk wãnh me me bajtem kabên jarênh kêt. Me'õ kute me ijuk'ã ar amã arênh mar kêtãkwê me ja anhikrê. Ar aje aben pydjikam anhikrê. Gê me bixamarkam animãbit me kabên mar kêt jarên Metĩndjwÿnhmã bit arê.

²⁹ Nhyim kam me'õ ar kute Metĩndjwÿnh kabên jarênhmã. Djãm tu ar krãptĩ kute arênhmã? Kati. Gê ar amãnhkrut nâr kon ar amãnhkrut ne ikjêkêt ne arê. Aben nwhitepã pÿnh ne arênho tẽ gê kam ar bu'ã me ja ar maro krĩ. Mrãmri Metĩndjwÿnh kabên kôt ar kabên katàtkumrêx jabej ar maro krĩ.

³⁰ Gê ar aben nwhitepã memã kabên jarênho tẽ. Nhyim kam wãnh me'õdjwÿnhÿ nhyim Metĩndjwÿnh arÿm kum mÿjja 'õo amirĩt nhyim kuma. Gê kumrêx kabên jarênho ãmja kum anhikrê. Nhyim kam me'õ ÿrja kãjmã djan pãnh memã kabên jarê.

---

* 14:27 'ã krãptĩ

31 Gêdja gar akunĩ aben nHITEPã apÿnh ne Metĩndjwÿnh kabên jarênho tẽ gê me kunĩ arÿm amim ar akabên ma. Ar akabên man arÿm amim Jeju mar mexo amũ amikamên arÿm kôt kÿnh.

32 Metĩndjwÿnh kabên jarênh djwÿnh ne me kute amimexkumrêx. Dja gar aminên ar apÿnh ne aben nHITEPã memã akabên jarê.

33 Djãm ar aje akabên'ã atom ne aje aben kabên mar kêtMã? Djãm Metĩndjwÿnh kute ar amã ar akangaja jadjärmã? Kati. Nãm kute memã me umar mexbit jadjärmã. Nãm ã apÿnh me kute amim Jeju mar ne kôt ar aben pydjio ba djari umar mexo ane.

34 NhyM kam me niredjwÿ. Mÿj dja ga me abikprõnh djakam nẽ? Djãm me nire kute memã arênhmã? Kati. Dja me anhikrên me my kabên ma. Djãm apÿnh me kute amim Jeju mar ne ar aben pydjio ba djari me nire kute kam memã kabên 'õ jarênh? Kati. Kunĩkôt me anhikrê. Ar akam me niredjwÿ, gê me me kudjwa anhikrên me my kabên ma. Me bakukãmãre kute Metĩndjwÿnh kukràdjà'ã pi'ók no'ókkôt ne me nire kute me abikprõnh djakam me my kabên mar ne kute kôt amijo bamã.

35 Ne me kute mÿjja'õ marmã, djãm me aben pydji djakam kute me kukjêrmã? Kati. Gê me akrânMã aminhürkwākam mjên kukja. Me kute amim Jeju mar aben pydjikam me nire kute kabên'õ jarênhkam ne mex kêt ne.

36 Djãm ar ajõ aje akabêno ijapanhmã? Djãm ar akumrêx ne gar aje Metĩndjwÿnh kabên jarênhmo krax djwÿnh? Djãm ar gajbit ne Metĩndjwÿnh kabên ar awÿr bôx? Kati.

37 Godja me'õ we,

—Ibê Metĩndjwýnh kukwakam kabên jarênh djwýnh, ane. Nâr,

—Ije Metĩndjwýnh Karõ mar, ane. Gê tãmwã ikumrêx iman ijã ar amã,

—Paur kabênkumrêx. Kute gwaj bamã kabên'ã pi'ók no'ók ja ne mrãmri Běnjadjwýr djwýnh kute kum arênhkumrêx, ane. Dja ã ar amã ane gwaj kam arým me'õja markumrêx.

38 Nâr, dja me'õ amakkre kêt prãm kwãrĩk wãnh me'õ kabênja mar kêt.

39 Kam, akmere ar, ar akabên djwýnhkôt aje Metĩndjwýnh kabên jarênhja amã kĩnh. Nhym be, dja ar akam me'õ kute me bajtem kabên mar kêtjakam kabên'õ jarênh prãm jabej. Kwãrĩk wãnh kubê adjãptâr kêt.

40 Ne kam ar akabên jarênh'ã atom kêt gê mex. Nhym be, apýnh dja gar aben nHITEPã akaběno aku'ê. Ije Metĩndjwýnh Karõkôt ar adjãpênh'ã idju-jarênh ino rer ne ja. Tãm ne ja.

15

Jeju tyk ne akubyn tĩn'ã ujarênh.

Kar 2.23, 10.39, 13.29

1 Jakam ba ajte ar amã Kritu'ã ujarênh ny jarê. Ije amrêbê ar amã 'ã ujarênh ny jarênh gar arým tu amim markumrêx ne 'ã adjukanga kêt. Ba ajte ar amã tãm jarê.

2 Ar aje amim 'ã ujarênh nyja markôt Metĩndjwýnh arým ar apytà. Tãm dja ba ajte kàj bê ar amã arê. Ar aje kam tu amim mar tỳx rã'ã jabej arým ar apytà. Nâr ar aje mar kajgo jabej.

³ Metĩndjwýnh ne kute imã kabên mex jarênhja ba arým ar amã arê. Kritu ne arým gwaj bajaxwe pãnh ty. Amrêbê: Metĩndjwýnh kute me bakukãmãremã 'ã ujarênh nhym me kute 'ã pi'ók no'ók kôt Kritu arým gwaj bajaxwe pãnh ty.

⁴ Ty nhym me arým adjà. Nhym me kute ajte 'ã pi'ók no'ók kôt 'ã akatin akatin akati nhym arým akubyn tĩn ne.

⁵ Nãm akubyn tĩn nhym kam Pedru arým omũ. Pedru nhidji 'õdjwýbê ne Xepa. Nhym kam Jeju kute ar anorbê 12djwý arým omũ.

⁶ Nhym kam ajte arngro pydjikam gwaj baje meo bakamy krãptĩ kubê 500 ne kam ajmã ijukri 'ã akre kuteja adjwýnhdjwý arým omũ. Me kute omũnhja krãptĩ ne akati jakam tĩn ne ar ba rã'ã ne. Nhym me kwýbit arým ty.

⁷ Nãm me omũ nhym kam ajte Xijagu omũ. Nhym kam Jeju kute ar anorja kunĩ omũ.

⁸ Kam ne ba ba me tekren arým omũ. Ije mrãmri ne me prĩre nhõ akati nhõkre djà kôt me aêrbê bixadjwýr pyræk. Imã Jeju kurê:o iba. Nhym kam memã amijo amirĩto ba nhym me omũnho ba. Omũnho ba ba kam badjwý arým omũ. Nãm ijaêrbê imã amijo amirĩt ba me totokbê arým omũ.

⁹ Jeju kute ar anorja djwý ar rũnho kute ijakrenh mex. Bajbit mekam ikajgo pyræk. Mrãmri ne me ren kute ijã memã kum, “Jeju ne Paur jano”, anhýr kêt. Ije me kute amim Jeju marjao ibikênhho ibakam ne me ren ijã anhýr ar ba kêt.

¹⁰ Nhym be, kati. Metĩndjwýnh tu kum ikaprĩ

kôt* Jeju arým ijano ba arým 'ã idjujarênh ar iba. Djãm kum ikaprĩ kajgo? Kati. Ba ne ba kum idjâpênh ar kunĩ jakrenh mex. Djãm ba ne ba apê? Kati. Metĩndjwýnh ta ne tu kum ikaprĩn ikadjwýnhbê djan ijo ba. Ijo ban ikam apê ba arým kum apê.

¹¹ Nhyim ar wãdjwý kàj bê memã 'ã ujarênh ar ba. Badjwý ba kàj bê memã 'ã idjujarênh ar iba. Bar aktã Kritu'ã memã ajarê gar kam arým tu amim markumrêx.

Medjwý tyk ne akubyn tĩn.

Ruk 20.37

¹² Me arým kàj bê Kritu akubyn tĩn'ã ar amã ajarê gar arým aje mar. Mýkam ne ga ate ar akwý ajte memã kum,

—Kati. Me tyk akubyn tĩn prãm kêtumrêx, anhýro aba?

¹³ Ne ren mrãmri me tyk akubyn tĩn kêt nhyim Kritudjwý ren akubyn tĩn kêt ne.

¹⁴ Ne ren mrãmri akubyn tĩn kêt ba ren ar kàj bê 'ã ar amã idjujarênh ar iba kajgo. Ga ren ar gadjwý ren amim maro aba nhyim ren arým kajgo:kumrêx.

¹⁵⁻¹⁶ Ne ren mrãmri me tyk akubyn tĩn kêt nhyim Kritudjwý ren akubyn tĩn kêt ne. Ba ren ar kam me kunĩmã Metĩndjwýnh jarênh'ã ijêxnhiõ iban memã,

—Metĩndjwýnh arým akubyn Krituo tĩn, anhýro iba.

---

* **15:10** Djãm ba ne ba ijaxwe kêt nhyim pãnh kum ikaprĩ Kati. Ba ne ba te ijaxwe kêtã. Nhyim be, ta ne tu kum ikaprĩ.

17 Ne ren mrãmri Kritu akubyn tîn kêt ga ren ar amim maro aba nhym ren arým kajgo:kumrêx. Gar kam ren ajaxwe tûm rã'ã ne.

18 Nhym me kute Kritu mar arým tykdjwý ren akubyn tîn kêt ne ren mrãmri tu biknorkumrêx.

19 Gwaj ren batînri amim Kritu kamnhîx ne ren kam arým ty. Ne ren kam akubyn gwaj batîn kêt djã ne gwaj ren kam bakînh? Kati. Gwaj ren kam bakaprîkumrêx. Ne ren bakaprîo katât me kunî jakrenh mex ne.

20 Nhym be, kati. Mrãmri ne Metîndjwýnh akubyn Krituo tînkumrêx. Kam me kute amim Kritu mar tyk kunîdjwý dja me Kritu kôt akubyn tîn ne.

21 Pykakam me'õ djô'ã ne me arým ty. Ne kam akubyn tîndjwý pykakam me'õdjwý djô'ã akubyn tîn.

22 Adão kôt me ja kunî Adão djô'ã ty. Nhym Kritu kôt me ja kunî ajte Kritu djô'ã akubyn tîn.

23 Djãm me kumrêx akubyn tîn? Kati. Kritu arým tyn kam kumrêx akubyn tîn ne wabi. Dja ï akubyn bôx. Akubyn bôx kambit dja akubyn õ me jao tîn.

24 Nhym kam arým pykakam mýjja kunî am-inhinomã amimê. Kam dja Kritu arým Bãmmã me kanga. Kute meo baja kunî arým Bãmmã me kanga. Kute kum me kanga djwýnhram dja pykakam me bënjadjwýr kunîo kajgo. Me 'ityx kunîo kajgo. Nhym kam me arým meo ba kêt ne arým rerekre. Kam dja Kritu arým Bãmmã õ me ja kunî kanga nhym arým me kunîo ba.

25 Bir, ajbir jakam ne Kritu Metîndjwýnh kabênkôt arek meo ba. Dja meo ba:n arým kurê djwýnh kunîmã rerek jadjã. Ga, me kum

bênjadjwÿr rûnh pymakam rerekren parbê rôrôkja pumû. Kurê djwÿnh kunîdjwÿ dja Kritu pymaje rere:kre.

²⁶ Gwaj badjwÿ. Mÿj dja gwaj bajon? Bir, dja gwaj bajo ban arÿm akubyn gwaj bajo tîn. Gwaj kam batyk kêt-kumrêx. Gwaj bakurê djwÿnhbé batykjadjwÿ dja kêt-kumrêx. Gwaj bakurê djwÿnho ino rer ne ja.

²⁷ Nà, dja Kritu kurê djwÿnh kunîmã rerek jadjà. Amrêbê ne me me bakukãmãremã 'ã ajarên memã kum,

“Arÿm ne me kunîmã rerek jadjà nhym me kunî arÿm umaje parbê kum rôrôk ne”,

ane. Amrêbê me ã Kritu'ã ane. Me bakukãmãremã ane. Kam dja Kritu arÿm me kunîmã rerek jadjà. Djãm kam Metîndjwÿnh ta Kritumã rerekre? Kati. Mÿjja kunî, me kunî Metîndjwÿnhmã rerekren kam arÿm Kritumã rerekre.

²⁸ Kute me kunîmã rerek jadjàr nhym me kute o bênjadjwÿr raxkam dja Kra ta arÿm Bãmmã bênjadjwÿr rax jarê. Nhym kam Bãm arÿm me kunîmã rax'ã pydji. Ta ne Kra kadjy mÿjja kunîmã rerek jadjà.

²⁹ Ë, jadjwÿ. Me kute me tînri ngômã me angjênh kêt nhym me arÿm tyk. Nhym me kute me tykja mar kadjy ne me ãm djakam ngômã me tînja jangjênh ba. Ne ren mrãmri me tyk we akubyn tîn kêt nhym ren me ngômã me angjênh kajgo. Nhym be, kati. Mrãmri me tyk akubyn tînkumrêx.

³⁰ Badjwÿ myt kunîkôt imã me kute ibîn puma.

³¹ Akati kunîkôt imã me kute ibîn pyman mã kum idjàpênh ar iba. Ne ren me tyk akubyn tîn kêt ba ren ã idjàpênh anhyr kêt nhym ren me kute

ibîn prãm kê. Ba ren kam imã ibîn pyma kê. Ba ne ba Bênjadjwÿr djwÿnhbê Kritu Jeju'ã ajarê gar 'ÿr amijo akêx. Kam ikĩnhkumrêx ne mã ar ajo amra. Ne ren me tyk akubyn tĩn kê ba ren ar amã Kritu'ã idjujarênh kê gar ren kam amim mar kê. Ba ren kam ã ar akam ikĩnho anhÿr kê. Nhym be, kati. Me tyk akubyn tĩnkumrêx.

³² Krĩraxbê Epexu jakam me kute ibîn prãm. Ga, me kute rop djãkrêo kê nhym kute me par prãmja pumũ. Nã bãm memã Kritu'ã ajarê nhym me arÿm imã àkrê:n ibîn prãm. Ne ren me tyk akubyn tĩn kê ba ren ba akubyn itĩn kê ne ren ajmã nê. Ren me Epexukam ibĩ ba ren akubyn itĩn kê ne ren ajmã nê. Nhym be, kati. Dja me ibîn ba akubyn itĩnkumrêx. Nhym be, amrêbê ne me arĩk abenmã kum,

“Dja akatibê gwaj batyk ne babiknor jabej.

Gwaj kam on batĩnri amijo kĩnhbit.

Gwaj banhõ kwÿ krên bakõm rax ne bakĩnh kati”,
anhÿro ba.

Ne ren gwaj batyk ne akubyn batĩn kê ba ren mekõt ã ikabêno ane. Nhym be, kati. Me tyk akubyn tĩnkumrêx.

³³ Kwãrĩk wãnh gê me ar amã 'êx ne ar anoo biknor kê. Amrêbê me memã kum,

—Dja me mexja me axweo õbikwan kõt ar ban ã arÿm me axweo axwe, ane. Kõt ne me kute arênhja. Kam kwãrĩk wãnh gê me ar anoo biknor kê. Ga ren ar amim me kabên man ren arÿm me kõt ajaxwe.

³⁴ Wãkam me kwÿ kute Metĩndjwÿnh mar kê. Gora ar amiman amijãno djan ajaxwe kê. Ar apijãmmã ne ba ar amã ja jarê.

Akubyn me tĩnkam mỳj dja me ĩkam kute?

A Kô 5.1; Pir 3.21

³⁵ Godja ar ajõ ikukij ne imã,

—Arỳm gwaj batykkam mỳj dja gwaj akubyn batĩn on? Mỳj godja gwaj banhĩkam kute? ane.

³⁶ Ajbã. Purkam aje mỳjja 'y kreo amõrkam ne gar aje mỳjja 'y jangjênhõ kute me tyk jangjênh pyrãk. Gar ren aje 'y jadjãr kêt nhym ren ingrõt ne abatãnh kêt. Gwaj badjwỳ ren batyk kêt gwaj ren akubyn batĩn kêt.

³⁷ Gar bàygogo 'y nãr atemã 'y 'õdjwỳ kre nhym kam ingrõt ne kam bàri abatãnh ne. Djãm bàri jabatãnh pro ne ga kre? Kati. 'Ybit. Djãm bàri jabatãnh kute 'y pyrãk? Kati. Atemã.

³⁸ Apỹnh mỳjja djãri ne Metĩndjwỳnh kute 'y kadjy bàri nhipêx. Kute amim 'ã karõ kõt kute ipêx. Pi'y kadjy ne kute pi'y bàri nhipêx. Katêbãri 'y kadjy ne kute katêbãri bàri nhipêx. Apỹnh mỳjja djãri ne kute 'y kadjy bàri nhipêx.

³⁹ Djãm axikõt ne mỳjja nhĩ? Kati. Apỹnh me banhĩmẽ mry nhĩmẽ àk nhĩmẽ tep nhĩmẽ. Apỹnh mỳjja nhĩ.

⁴⁰ Me apỹnh kãjkwakam mỳjja pumũn kam kum kĩnh. Myt pumũ, mytyrwỳ pumũ, kanhêtire pumũn kam kum kĩnh. Apỹnh me kum mỳjja kĩnh djãri ne me omũn kum kĩnh. Ne apỹnh pykakam mỳjja pumũn kam kum kĩnh. Mry pumũn, tep pumũn, bà pumũn kam kum kĩnh. Apỹnh me kum mỳjja kĩnh djãri ne me omũn kum kĩnh. Kãjkwakam mỳjjamẽ pykakam mỳjja ne me apỹnh kum mỳjja kĩnh djãri.

41 Me kute myt pumũnhkam kum kĩnhkumrêx. Ne kute mytyrwỳ pumũnhkam kum kĩnhkumrêx. Ne kute kanhêtire pumũnhkam kum kĩnhkumrêx. Apỹnh kanhêtire djari ne me omũn kum kĩnhkumrêx.

42 Me tyk akubyn tĩnkamdjwỳ. Me tyk jangjênhja myt tãm kam punu. Nhym be, akubyn me tĩnkam arỳm punu prãm kêt kumrêx.

43 Me kute me angjênhkam me kum me kĩnh kêt. Nhym be, akubyn me tĩnkam me arỳm kum me kĩnhkumrêx. Me kute me angjênhkam tỳx kêt. Nhym be, akubyn tĩnkam me arỳm 'ityxkumrêx.

44 Pykakam me ã. Kàjkwakam atemã me ã. Pykakam me ne me ã jangij. Nhym be, akubyn me tĩnkam ne me atemã ã. Me kàjkwakam me ã jao ã.

Pykakam me ã nhym kàjkwakamdjwỳ atemã me ã.

45 Ikabênja kôt ne me amrêbê: memã kum,
“Me banhingêt Adão kumrêx ne Metĩndjwỳnh ipêx
ne akôn o tĩn nhym arỳm tĩn ne.”

Nãm me amrêbê ã me bakukãmãremã ane. Nhym be, Adão kôt Adão 'ôdjwỳ ne kubê Jeju. Ne kute mỳjja kunĩ tĩno ba.

46 Metĩndjwỳnh kute pykakam me ipêxkam djãm kàjkwakam me ão ne me ã? Kati. Pykakam me ã jao ne me ã.

47 Adãoja kumrêx ne Metĩndjwỳnh pykao kum ã. Nhym be, Jeju, Adão 'ôdjwỳja ne kàjkwakam me ão ã.

48 Adão nhĩa kumrêxo pykabê me bakunĩ nhĩ. Kàjkwakam Adão 'ôdjwỳ nhĩo ne kàjkwakam me ja kunĩ nhĩ.

49 Nhym be, arỳm gwaj batyk ne akubyn batĩn ne badjãbirkam mỳj dja gwaj banhĩkam kute? Djãm

Adão nhĩ gwaj banhĩmã? Kati. Dja gwaj atemã banhĩ kute kàjkwakam Jeju nhĩ pyràk.

Dja meo kukrà kêt ne meo ny.

Tex k 4.16

⁵⁰ Djãm me banhĩ, me bakamrô jao dja Metĩndjwỳnh kàjkwakam me bajo ba? Kati. Me banhĩ ja rã'ã, Metĩndjwỳnh kute me bajo ba prãm kêt. Me banhĩ punu prãmkam. Nhyim be, kàjkwakam mỳjja punu prãm kêt.

⁵¹ Ba ar amã mỳjja bipdjur tũm jarẽ gar ama. Djãm gwaj bakunĩ dja gwaj ty? Kati. Gwaj bakwỳ dja gwaj batyk kêt. Nhyim be, gwaj bakunĩmã dja Metĩndjwỳnh atemã gwaj banhĩ nhipêx.

⁵² Dja gwaj banhipêxo kukrà kêtõ kute gwaj bano bikraro kukrà kêtja pyràk. Dja me kunĩ, mỳjja kunĩ aminhinomã amimẽ nhyim kadjy mrãnh djwỳnh arỳm õ'i kakô. Nhyim kam Metĩndjwỳnh akubyn me tyko tĩn ne. Dja me ì punu prãm kêtõ akubyn meo tĩn ne. Ne kam arỳm gwaj badjwỳ atemã gwaj banhĩ nhipêx.

⁵³ Gwaj banhĩ tũmja ne punu prãm nhyim be me ì punu prãm kêtõ dja gwaj banhĩ ny. Jakam gwaj batyk prãm nhyim be dja gwaj ì batyk prãm kêt ne batĩn rã'ã: rã'ã ne.

⁵⁴ Dja gwaj banhĩ punu prãm kêt ne batyk prãm kêt ne Metĩndjwỳnh kôt batĩn ne ar baba rã'ã: rã'ã ne. Nhyim kam me kute amrêbê: mỳjja jarênhja dja katorkumrêx. Amrêbê: ne me memã kum,
 “Arỳm me tyk kêt. Arỳm akubyn meo tĩn nhyim me arỳm tyk kêt kumrêx. Ne tu tĩn rã'ã: rã'ã ne.”
 Nãm me amrêbê ã me bakukãmãremã ane nhyim me arỳm 'ã pi'òk no'òk ne.

55 Nhyam kam me ajte memã kum,
 “Ga, mÿjja kakrit kute me kamjÿr nhyam me arÿm
 tykja pumũ.

Dja Bēnjadjwÿr djwÿnh me batykjao apêx kute
 mrãmri ne me kute mÿjja kakrit perey jakar
 nhyam kute arÿm me kamjÿr kêt pyrak.

Bēnjadjwÿr djwÿnh dja akubyn me tyko tÿn. Nhyam
 kam nhÿnhjakam me ajte tykmã? Kati. Arÿm
 me tyk kadjy kêt kumrêx.

Ga, me tÿx kute me pa 'amÿnh ne kute meo baja
 pumũ. Nhyam me te kator ne te ta ar ba
 prãmje.

Me kunÿdjwÿ ne me aben djô'ã tyn te tÿn ne ar ba
 rã'ã prãmje.

Nhyam be, Bēnjadjwÿr djwÿnh dja akubyn me tyko
 tÿn. Nhyam kam nhÿnhjakam me ajte tykmã?
 Arkati. Arÿm me tyk kêt kumrêx.”

Nãm me amrêbê ã me bakukãmãremã ane nhyam
 me arÿm 'ã pi'ok no'ok ne. Nhyam kam me aben
 djô'ã arê:n arênhô môr tâmtã:. Me bakamingrãnyre
 dja gu me ajte arênhô bamôr tâmtã: arÿm 'ÿr o bôx.
 Mrãmri me batyk kêt kumrêx'ÿr o babôxkumrêx.

56 Mÿjja kakrit kute me kamjÿrkôt ne me ty. Me
 axwekôtdjwÿ ne me tyn arÿm me biknor tokry
 djakam akuno. Ne kam mÿj ne me kute amijaxwe
 mar on? Bir, me memã Môj djê kukrãdjã jarê nhyam
 me arÿm amijã kuman amijaxwe ma. Ne kam
 arÿm te axwe kêt prãmje. Te: axwe kêt prãmje ar
 ba:n arÿm axwe pãnh tyn kam me biknor tokry
 djakam akuno.

57 Nhyam be, Metÿndjwÿnh ne ukaprÿkumrêx ne
 arÿm Bēnjadjwÿr djwÿnhbê Jeju Kritu jano. Nhyam
 kam arÿm gwaj bajaxwe pãnh tyn akubyn tÿn. Dja

gwaj kôt te tyn akubyn batîn. Akubyn batîn ne ajte batyk kadjy kêt-kumrêx, bajaxwe kadjy kêt-kumrêx.

⁵⁸ Kam, akmere, àpnhîre, dja gar arek Bênjadjwÿr djwÿnhkôt adjãm tÿx ne tu amim mar tÿxkumrêx. Kwârîk wânh 'ã adjukanga kêt. Mÿjja 'ôkôt 'ã adjukanga kêt. Kum adjàpênh kumex rã'ã. Bênjadjwÿr djwÿnhkôt adjàpênhja kajgo kêt-kumrêx.

16

Metîndjwÿnh nhõ me ja kadjy pi'ôk kaprî'ã kute memã karõ ne ja.

Kar 11.29; Rô 15.25; A Kô 8.1; Xim k 6.18

¹ Jakam Metîndjwÿnh nhõ me ja kadjy pi'ôk kaprî'ã ije ar amã karõmã. Dja gar Jeju nhõ me jamã pi'ôk kaprî jano. Ije krîraxbê Garaxakam me kute amim Jeju marjamã arênh kôt dja gar memã pi'ôk kaprî jano.

² Pi'ôk kamrêk kunîkôt dja gar akunî me kadjy anhõ pi'ôk kaprî kwÿ jadjuw. Apÿnh ar anhõ pi'ôk kaprîja nhidji kôt dja gar me kadjy kwÿ jadjuw. Ar anhõ pi'ôk kaprî rax jabej ar anhõ rax kwÿ tan me kadjy adjuw. Nàr ar anhõ ngrire jabej ngrire kwÿ tan me kadjy adjuw. Adjuw ne o atom. Dja ba bôx nhym arÿm o atom pro. O atom pro ba kubyn kam 'ã idjà'wÿr ar iba kêt.

³ Dja ba bôx gar amim amikam me'õ aro amiptàn imã ar arê. Ba kam ar'ã pi'ôk no'ôk ne arkum kungân arÿm krîraxbê Djeruxarê'ÿr ar ano. Gê ar pi'ôko tèn anhõ pi'ôk kaprîo tē. Ne Djeruxarê'ÿr o tèn o bôx ne memã kungã gê me omũ. Ne kam arÿm ar mar katàt.

⁴ Nâr kon, gar me'yr ijanor prâm jabej ba dja ba me'yr aro tẽn aro bôx. Dja gar ã pi'ók kaprïo ane. Tãm ne ja.

⁵ Jakam dja ba ar awÿr itēm'ã ajarë. Wãm ar awÿr gêdja ba ï tẽn ar apumũ. Gêdja ba pykabê Mateni kumrêxkam tẽn kam ajte amũ ar awÿr tẽn bôx.

⁶ Ne kam ar akam arek idjãm jabej ar akam ijã na apêx jabej. Gar kam amũ itēm kadjy ikôt o kangôn ijano. Ba kam o ajte amũ itēm kadjy 'itÿx ne.

⁷ Djãm jakam dja ba ar awÿr tẽn bôx? Kati. Ne ba ren jakam ar awÿr tẽn ren ar akam idjãm 'iry kêt ne ren ajte amũ tẽn. Arek ar akam idjãm 'iry kadjy ne ba amima. Metïndjwÿnh kute amim ijã karô kôt ikabênkumrêx jabej dja ba arÿm ã ar akam ane.

⁸⁻⁹ Nhym be, krïraxbê Epexujakam ne ba idjâpênh mexkumrêx. Me kum idjujarênh kïnh. Nãm me kute mrãmri ne me kute memã 'ã ijê djã'ã 'yr ne memã, “Ajrã amrê wadjã”, anhÿr pyrâk ne me kum idjujarênh kï:nh. Ba memã Kritu'ã ajarë nhym me ma:ro kumex. Nhym me kwÿ krãptïdjwÿ kute ikapêrkâr ne ibê àptâr prãm kumrêx. Gêdja ba kam arek jakam ar iba. Ar iba: nhym me bikprôn timer djã nhô akatibê Pêxiko ijã apêx ba kam arÿm wãm itēm mã.

¹⁰ Nhym godja Ximoxi ar akam bôx jabej dja gar kam kum akabên mexbit jarë. Aben mã ikabên ja jarë gê ar akam bôx gar amã abê. Ne kam kum akabên mexo akabên gê umar mex. Mÿkam dja gar ã kum ane? Bir, nãm ikudjwa mã Bënjadjwÿr djwÿnh mã àpênh ba. Kam dja gar ã kum ane.

¹¹ Kwãrïk wãnh ar ajô amã kurê kêt. Ne amrê ajte tēm kadjy dja gar kôt o kangô gê tÿx ne umar

mex ne amrê tẽ. Nã bãm amiwÿr kam amak ar o iba. Gwaj baje aro bakamy Ximoxikôt mörjadjwÿ ne ba amiwÿr arkam amak ar o iba.

¹² Apördjwÿ ne ba o ikamy. Nã bãm te ar awÿr tẽmmã kum ikabên mex jarẽ nhym mã imã,

—Kati. Jakam me'ÿr itẽm prãm kêt, ane. Ta dja 'ökam arÿm ar awÿr tẽ.

¹³ Ar ajaxwebê amijã ano tÿx. Kritukôt adjãm tÿx ne tu amim mar tÿxo aba. Me kum Metïndjwÿnh kïnh kêtja dja gar amã me uma kêt ne atÿx.

¹⁴ Amã me abêbit. Amrãnh kunïkôt amã me kunï jabê.

¹⁵ Nhym kam Exepa nhõ kikrekam ar ja ne ar amrêbê Metïndjwÿnh'ÿr amijo akêx. Pykabê Akajakam ar kumrêx 'ÿr amijo akêx. Ja ne gar arÿm aje mar. Nãm ar mã Jeju nhõ me ja kôt o kangõnh ar o ba. Arkum me kôt o kangõnh kïnhkumrêx.

¹⁶ Dja gar ar kabên ma. Ne me kute ar kudjwa Metïndjwÿnhmã àpênh tÿx ar o bajadjwÿ kabên ma.

¹⁷ Exepamẽ Potunamẽ Akaku ar arÿm amrê iwÿr bõx ba arÿm ikïnhkumrêx. Gar amrê iwÿr abõx kêt ne ikôt o kangõnh kêt. Nhym kam ar arÿm iwÿr bõx ne ikôt o kangõ.

¹⁸ Ba kam arÿm ikïnhkumrêx ne. Wãkam ar gadjwÿ amybÿm dja gar arÿm aman idjô'ã akïnhkumrêx. Dja ar wãm tẽn bõx gar ar aman abenmã ar mex jarẽ.

Kute apÿnh õbikwa djàri kum amikabên mex janor.

¹⁹ Pykabê Adjijjakam apÿnh me kute amim Jeju mar ne ar aben pydjio ba djàri ne me ar amã kabên mex jarẽ. Ba me kuman arÿm pi'ôk jakam wãm ar amã arẽ. Akwiremẽ Prixira ar amã kabên

mex jarê. Arkum ar ajabê ne ar amã amijarê. Ar ũrkwãkam me kute amim Jeju mar ne ar aben pydjio bajadjwý ne me ar amã kabên mex jarê. Ba me kuman arým pi'ôk jakam wãm ar amã arê.

²⁰ Jakam gwaj bakamy kunĩ ar amã kabên mex jarê ba kuman arým wãm ar amã arê. Dja gar abenwýr abôxkam abeno arôrôk ne aben pa krij.

²¹ Ba ibê Paur ne ba inhikrao ar amã ikabên mex ja'ã pi'ôk no'ôk ne.

²² Godja ar akam me'õ kum Bẽnjadjwýr djwýnh jabê kêt jabej Metĩndjwýnh dja o ajkê nhym arým me biknor tokry djàkam akuno. Gêdja Bẽnjadjwýr djwýnh bôxkumrêx.

²³ Gê Bẽnjadjwýrbê Jeju tu kum ar akaprĩ.*

²⁴ Ota, jakam ba imã ar ajabêkumrêx. Kritu Jeju kum ar ajabê. Ba kôt imã ar akunĩ jabêkumrêx. Tãm ne ja.

---

* **16:23** Djãm ar ga ne gar adjukaprĩ nhym pãnh arým kum ar akaprĩ Kati. Ta ne tu kum ar akaprĩkumrêx.

Metĩndjwỳnh Kute Memã Kabẽn Ny Jarẽnh
New Testament in Kayapó (BR:txu:Kayapó)

copyright © 2012 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Kayapó

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Kayapó [txu], Brazil

Copyright Information

© 2012, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Kayapó

© 2012, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

xcv

2014-04-27

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files
dated 29 Jan 2022

385317df-3c6a-53ac-81db-0815750ed560